№ 94. ЧЕТВЕРГЪ 22 Августа. 22 Sierpnia. CZWARTEK № 94.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ KURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЪ по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

Przedpłata: Roczna: W Wilnie. rs 10. Z przesyłką — 12. Półroczna: W Wilnie . — 5. Z przesyłką. — 6.

Kwartalna: W Wilnie . — 3. Z przesyłką. — 3 k. 50. Miesięczna . — 1. Za wiersz ze 40 liter ogłoszenia płaci się k. sr. 17.

WYCHODZI we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Rok 1863.

Часть Оффиціальная.

С. Петербургъ, 19 августа.

ЕЯ ВЕЛИЧЕСТВО ГОСУДАРЫНЯ ИМПЕРАТРИЦА съ Августѣйшими Своими дѣтьми благополучно прибыла въ Ялту, въ четвергъ, 15 августа, въ 8 ч совъ утра. (Рус. Инв.)

ТЕЛЕГРАФИЧЕСКОЕ ИЗВѢСТІЕ.

Варшава, 17-го августа.

Шайки, перешедшія 4-го августа изъ люблинской въ радомскую губернію, преслѣдуемыя отрядами изъ Радома, Шидловца, Опочно и Бялобржегъ по направленіямъ на Оронско, Пшисуху, Пржетычъ, Головачево и Едльня, въ теченіе 10-ти дней были разбиты пять разъ, и только остатки ихъ на скоро переправились за Вислу, близъ Пулавы. Наши потери незначительны.

Отрядъ изъ Пржасныша, въ составѣ 2 ротъ и 50 казаковъ при 2 орудіяхъ, подъ начальствомъ полковника Горѣлова, настигъ 5 августа въ лѣсахъ у дер. Церпенты шайку Добросельскаго, разбилъ ее и преслѣдовалъ на разстояніи 12 верстъ; кромѣ убитыхъ и раненыхъ, мятежники потеряли 3 плѣнными; отбито оружіе и 5 лошадей. (Рус. Инв.)

Извлеченіе изъ рапорта начальника радомскаго отдѣла.

Противъ банды, переправившейся черезъ Вислу у Хотча въ радомскую губернію и преслѣдуемой до дер. Ковали отрядомъ маіора Тихоцкаго, высланъ былъ въ ночь съ 9-го на 10-е августа изъ Радома свѣжій отрядъ подъ начальствомъ маіора Протопопова.

Отрядъ этотъ (3 роты, эскадронъ драгунъ и 2 орудія) 10 числа двинулся по слѣдамъ банды отъ Ковали къ западу черезъ дд. Рожки къ м. Скршинно; а отсюда круто на сѣверъ на Загуже и Денбинъ, по песчаннымъ дорогамъ, не останавливаясь нигдѣ для варки пищи и постепенно нагоняя банду, забиравшую изъ окрестностей подводы, и прибылъ къ вечеру того же 10 числа послѣ 50-верстнаго перехода на ночлегъ въ дер. Виръ. Мятежники въ это время находились въ 4-хъ верстахъ къ западу отъ Виръ въ дер. Разухова. Пользуясь усталостью нашего отряда и значительнымъ превосходствомъ своихъ силъ, инсургенты составили планъ съ разсвѣтомъ слѣдующаго дня неожиданно аттаковать отрядъ въ Вирахъ и съ этою цѣлью, выступивъ ночью изъ дер. Разухова, они расположили свои колонны кругомъ Виръ и преимущественно по опушкѣ лѣса, огибающей это селеніе съ западной, южной и восточной сторонъ.

Между тѣмъ маіоръ Протопоповъ, не взирая на утомленіе людей, еще до разсвѣта снялся съ позиціи и двинулся для преслѣдованія банды къ дер. Разухову Приблизившись къ опушкѣ лѣса, казаки замѣтили влѣво на дорогѣ, ѣдущихъ на подводахъ инсургентовъ и дали о томъ знать маіору Протопопову, который немедленно двинулся въ эту сторону съ драгунами и былъ встрѣченъ сильнымъ огнемъ изъ опушки. Тогда выѣхали впередъ два орудія и картечью заставили противника прекратить стрѣльбу, а посланная вслѣдъ за тѣмъ 7-я рота могилевскаго пѣхотнаго полка съ состоявшимъ при отрядѣ причисленнымъ къ генеральному штабу поручикомъ Шелковниковымъ, ударила на инсургентовъ въ штыки и обратила ихъ въ бѣгство.

Część Urzędowa.

St. Petersburg, 19 sierpnia.

— NAJJAŚNIEJSZA CESARZOWA JEJ MOŚĆ z Najdostojniejszemi dziećmi Swemi szczęśliwie przybyła do Jałty we czwartek, 15 sierpnia, o godzinie 8-éj z rana. (Inw. ross.)

WIADOMOŚCI TELEGRAFICZNE.

Warszawa, 17 sierpnia.

— Bandy, które przeszły 4 sierpnia z lubelskiéj gubernji do radomskiéj, ścigane przez oddziały z Radomia, Szydłowca, Opoczny i Białobrzegów w kierunku na Orąsk, Przysuchę, Przetycz, Gołowaczewo i Jedlnię, w ciągu 10 dni były rozbite 5 razy i tylko szczątki ich na prędce przeprawiły się za Wisłę koło Puław. Nasze straty nieznaczące.

Oddział z Przasnysza, z 2 rot i 50 kozaków przy 2 działach pod dowództwem pułkownika Horiełowa doścignął 5 sierpnia w lasach koło w. Cierpięty bandę Dobrosielskiego rozbił ją i ścigał na przestrzeni 12 wiorst; prócz zabitych i rannych powstańcy stracili 3 jeńców; odbito broń i 5 koni. (Inw. ross.)

Wyciąg z raportu naczelnika radomskiego oddziału.

—Przeciw bandzie, która przeprawiła się przez Wisłę koło Chotcza do gubernji radomskiéj i ściganéj do w. Kowale przez oddział majora Tichockiego, wysiano w nocy z 9 na 10 sierpnia z Radomia świeży oddział pod dowództwem majora Protopopowa.

Oddział ten (3 roty, szwadron dragonów i 2 działa) 10-go ruszył w ślad za bandą od Kowalów na zachód przez w. Różki ku m. Skrzynno; a stamtąd prosto na północ na Zagórze i Dębin po piasczystych drogach, nie zatrzymując się nigdzie dla gotowania jadła i stopniowo dopędzając bandę, która zabierała z okolic podwody, i przybył wieczorem tegoż dnia po 50-cio wiorstowém przejściu na nocleg do w. Wir. Powstańcy wówczas znajdowali się o 4 wiorsty na zachód od Wir we wsi Razuchowa. Korzystając ze zmęczenia naszego oddziału i znacznéj większości swych sił, powstańcy ułożyli plan o świcie następującego dnia niespodzianie atakować oddział w Wirach i w tym celu wyszedłszy w nocy z Razuchowa, rozlokowali swoje kolumny koło Wir i szczególnie z brzegu lasu obejmującego tę wieś z zachodu, południa i wschodu.

Tymczasem major Protopopow, nie zważając na zmęczenie ludzi, jeszcze przed świtem ruszył z pozycji i ciągnął dla ścigania bandy ku w. Razuchowa. Zbliżywszy się do brzegu lasu, kozacy postrzegli w lewo po drodze jadących na podwodach powstańców i dali o tém znać majorowi Protopopowi, który niezwłócznie ruszył w tę stronę z dragonami i został spotkany silnym ogniem z brzegu lasu. Wówczas wysunęły się naprzód dwa działa i kartaczami zmusiły powstańców przerwać strzelanie; a posłana śladem 7-ma rota mohylewskiego pieszego półku, ze znajdującym się przy oddziale zaliczonym do jeneralnego sztabu porucznikiem Szełkownikowym uderzyła bagnetami na powstańców i zmusiła ich do ucieczki.

КОНЦЕССІЯ
НА ЛИНІЮ ЖЕЛѢЗНОЙ ДОРОГИ ОТЪ МОСКВЫ ДО СЕВАСТОПОЛЯ.

На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:

„Быть по сему.“

Царское Село, 25-го іюля 1863 г.

§ 1. Негоціанты и банкиры Лондона: Дентъ Пальмеръ и К°, Фрюлингъ и Гешенъ, Ант. Гиббсъ съ сыновьями и Джонъ Губбардъ и К° внесли въ россійскій государственный банкъ одинъ мильонъ рублей серебромъ въ обезпеченіе ихъ благонадежности, и приняли на себя, въ теченіи года со дня подписанія этой концессіи, образовать въ Великобританіи, на основаніи ея законовъ, общество съ опредѣленною акціями отвѣтственностію (with limited liability), имѣющее пребываніе въ Лондонѣ, для постройки на свой счетъ и страхъ желѣзной дороги отъ Москвы до Севастополя, съ уложеніемъ одного пути, но устройствомъ мостовъ, земляныхъ и каменныхъ работъ для двухъ путей, съ потребными станціями, переѣздами, разъѣздами, мастерскими, рабочими снарядами и прочими принадлежностями; также снабженіемъ дороги подвижнымъ составомъ и другими принадлежностями для устройства и эксплоатаціи оной.

Уклоны будутъ не круче 1: 125, а кривыя описаны радіусомъ не менѣе 300 саженъ, кромѣ особенныхъ случаевъ, на которые должно быть испрошено особое разрѣшеніе главноуправляющаго путями сообщенія. Мосты и трубы должны быть каменные (включая и кирпичные) или металлическіе, или частію каменные и частію металлическіе. На станціяхъ, главныя зданія, какъ то: паровозные и вагонные сараи, мастерскія и главныя станціонныя зданія должны быть каменныя; прочія же строенія и дома для пассажировъ на малыхъ станціяхъ могутъ быть деревянныя. Разъѣзды должны быть въ достаточномъ количествѣ, съ расчетомъ въ общей сложности не менѣе $1/5$ длины всего пути, а переѣзды должны удовлетворять, по числу ихъ, мѣстнымъ требованіямъ безостановочнаго сообщенія.

Рельсы должны быть лучшаго качества и вѣсить не менѣе 72 англійскихъ фунтовъ ($79\frac{3}{4}$ рус. фунт.) на погонный англійскій ярдъ (3 рус. фут.). Подвижной составъ долженъ быть въ достаточномъ количествѣ, для удовлетворенія дѣйствительнымъ потребностямъ движенія по дорогѣ и хорошаго качества, въ пропорціи на версту не менѣе, какъ на рижско-динабургской дорогѣ. Подробные планы, описанія и смѣты дороги, мостовъ, станцій, всѣхъ сооруженій на дорогѣ и подвижнаго состава должны быть представляемы, прежде приступа къ работамъ, на утвержденіе главноуправляющаго путями сообщенія.

Когда валовой на всей или на части дороги доходъ съ версты превыситъ 9,000 рублей сер., то общество обязано по требованію правительства уложить второй рельсовой путь, на части или на всемъ протяженіи дороги. Въ такомъ случаѣ капиталъ, для сего потребный, имѣющій быть опредѣленнымъ, какъ изложено въ § 19, будетъ причисленъ къ общему капиталу общества, и на него будутъ распространены изъясненныя ниже премія и гарантія.

§ 2. Общество именоваться будетъ: „обществомъ московско-севастопольской желѣзной дороги.“

§ 3. Концессія дороги, на условіяхъ ниже-изъясненныхъ, продолжается 99 лѣтъ, считая со времени окончанія всей линіи, или 105 лѣтъ со времени приступа къ работамъ. Послѣдній срокъ можетъ быть нѣсколько увеличенъ, въ случаяхъ, изложенныхъ въ § 4-мъ.

§ 4. Вся линія должна быть окончена и открыта для движенія чрезъ шесть лѣтъ по приступѣ къ работамъ. Проекты и смѣты, по крайней мѣрѣ для одного изъ поименованныхъ въ § 24 участковъ, должны быть представлены на утвержденіе главноуправляющаго путями сообщенія въ теченіи шести мѣсяцевъ со времени образованія общества, и, по одобреніи ихъ, должно быть немедленно приступлено къ работамъ; но если въ теченіи срока, назначеннаго для окончанія всѣхъ работъ, война, блокада, или другія равносильныя общественныя бѣдствія замедлятъ дѣйствіе общества или производство работъ, то соотвѣтствующій періодъ времени будетъ прибавленъ къ означенному сроку. Если, однако такое прекращеніе работъ продолжится болѣе года, то правительство имѣетъ право вступить во владѣніе работами на основаніи § 45.

§ 5. Если общество пожелаетъ испросить у правительства содѣйствія чрезъ командированіе рабочихъ изъ войскъ, то такое содѣйствіе будетъ предоставлено по мѣрѣ возмоности и по соглашеніи съ обществомъ относительно условій.

§ 6. Въ видахъ ускоренія постройкою этой важной для торговли и промышленности государства желѣзной дороги, правительство гарантируетъ наименьшій дивидендъ въ пять процентовъ не только на дѣйствительно потребный (по § 19) капиталъ, но для привлеченія акціонеровъ, и по образованіи общества, для содѣйствія къ быстрому и несомнѣнному сбору всего капитала, допускаетъ премію на капиталъ, какъ изъяснено ниже въ § 21, и на увеличенный такимъ образомъ преміею номинальный капиталъ гарантируетъ акціонерамъ тѣ же пять процентовъ наименьшаго дивиденда.

§ 7. Правительство кромѣ того обязывается уплачивать обществу, во время производства работъ и въ срокъ, для сего опредѣленный сею концессіею, пять процентовъ на капиталъ съ соотвѣтственною преміею, по мѣрѣ взносовъ онаго. Всякій взносъ, который не потребуется немедленно для расходовъ общества, долженъ быть временно обращенъ въ англійскіе или русскіе фонды, или иначе, по соглашенію г. министра финансовъ съ директорами общества, и получаемая отъ сего прибыль должна быть предоставлена правительству.

§ 8. Капиталъ можетъ быть собранъ или однѣми акціями, или частью акціями и частью облигаціями, и общество уполномочивается выпускать акціи и облигаціи на фунты стерлинговъ, на франки, талеры, или флорины, и дивиденды по нимъ должны быть уплачиваемы соотвѣтственно фунтами, франками, талерами или флоринами.

§ 9. Въ обезпеченіе срочнаго и доброкачественнаго исполненія работъ, предпринятыхъ обществомъ, имъ будетъ внесено въ государственный банкъ, чрезъ два мѣсяца по образованіи общества, пятьсотъ тысячъ фунтовъ стерлинговъ, которые будутъ освобождаемы соразмѣрными частями, по мѣрѣ окончанія и открытія поименованныхъ въ § 24 участковъ. По полученіи этого залога, правительство возвращаетъ учредителямъ временно внесенный, на основаніи § 1-го мильонъ рублей серебромъ.

§ 10. Если общество при устройствѣ дороги не откроетъ каменнаго угля, удобнаго къ разработкѣ близъ самой линіи желѣзной дороги, то оно можетъ пользоваться исключительнымъ правомъ добычи угля въ каменно-угольномъ донецкомъ бассейнѣ, по выбору участка чрезъ геологовъ и горныхъ инженеровъ отъ общества и на пространствѣ, опредѣленномъ по соглашенію съ правительствомъ.

§ 11. Какъ при этомъ выборѣ, такъ и при разработкѣ угля, общество подчиняется существующимъ по этимъ предметамъ узаконеніямъ, и весь добытый обществомъ уголь будетъ подлежать установленному поземельному платежу, съ тонна, въ пользу правленія войска донскаго.

§ 12. На капиталъ, нужный, по соглашенію съ правительствомъ, для устройства каменно-угольной разработки, въ размѣрахъ, одобренныхъ главноуправляющимъ путями сообщеній, и входящій въ составъ общаго капитала, опредѣленнаго въ § 19, распространяется премія и гарантія правительства, указанныя въ § 21.

§ 13. Если угольныя шахты будутъ находиться не на линіи дороги, то обществу предоставлено право построить къ нимъ отдѣльную вѣтвь желѣзной дороги отъ Екатеринослава или другаго удобнаго пункта, на подобныхъ съ главною линіею основаніяхъ, относительно постройки и эксплоатаціи, и капиталъ, для сего потребный, будетъ опредѣленъ и гарантированъ такимъ же образомъ, какъ и капиталъ, назначенный для всѣхъ другихъ работъ, поименованныхъ въ § 19-мъ.

§ 14. Правительство передаетъ обществу безплатно всѣ имѣющіеся у него планы, профили и смѣты, относящіеся ко всѣмъ вышеозначеннымъ работамъ.

§ 15. Принимая во вниманіе государственную важность дороги, соединяющей обѣ столицы съ Чернымъ моремъ, и выгоды, коими воспользуются мѣста, чрезъ которыя должна пролегать дорога, доставляя предметамъ ихъ торговли и промышленности постоянный сбытъ къ порту Севастополя, правительство объявитъ мѣстность у оконечности желѣзной дороги вольнымъ портомъ (Porto franco).

§ 16. Казенныя земли, не воздѣланныя и не составляющія оброчныхъ статей и лѣса, отходящіе подъ линію желѣзной дороги, подъ станціи, строенія и мастерскія, а также такая часть принадлежащей казнѣ мѣстности у севастопольской бухты, съ находящимися при ней строеніями, какъ то: набережными, пристанями, магазинами и проч., какая по соглашенію правительства съ обществомъ будетъ признана необходимою для устройства товарной станціи со всѣми къ ней принадлежностями, будутъ безвозмездно уступлены обществу на время сей концессіи. Равнымъ образомъ, въ казенныхъ земляхъ, не воздѣланныхъ и не составляющихъ оброчныхъ статей, дозволено безплатное добываніе строительныхъ матеріаловъ, камня, песку, глины и извести; затѣмъ, для отчужденія всякихъ земель, требующихся подъ желѣзную дорогу, принадлежащихъ частнымъ владѣльцамъ, или казенныхъ не пустопорожнихъ, общество будетъ пользоваться тѣми же правами, какія предоставлены постановленіями для устройства казенныхъ желѣзныхъ дорогъ, и правительство въ отчужденіи земель окажетъ обществу всякое отъ него зависящее содѣйствіе.

§ 17. Всѣ суммы, израсходованныя обществомъ, съ одобренія правительства, для устройства или улучшенія порта, пристаней, набережныхъ, магазиновъ и проч., въ смежности съ товарною станціею, будутъ причислены къ общему капиталу общества, опредѣленному по § 18, и по этому суммы сіи будутъ также пользоваться соотвѣтственными преміею и гарантіею.

Результаты эксплоатаціи по этимъ предметамъ должны быть включены въ общій сводъ прибылей или утратъ общества, балансъ которыхъ долженъ быть ежегодно составляемъ и представляемъ правительству.

§ 18. Всѣ рельсы, вагоны, локомотивы, матеріалы и проч., потребные для постройки, снабженія и эксплоатаціи желѣзной дороги, будутъ ввозиться въ Россію безпошлинно, до срока, по § 4-му назначеннаго для окончанія работъ, и въ такихъ количествахъ, какія будутъ признаны для сего потребными главноуправляющимъ путями сообщенія. На время устройства московско-севастопольской дороги, правительство разрѣшитъ перевозку по николаевской желѣзной дорогѣ матеріаловъ, вагоновъ, локомотивовъ, снарядовъ, потребностей для устройства московско-севастопольской дороги, равно какъ рабочихъ и служащихъ въ обществѣ, со сбавкою тридцати процентовъ съ общаго тарифа.

§ 19. Номинальный капиталъ общества предварительно назначается въ двадцать два мильона пятьсотъ тысячъ фунтовъ стерлинговъ, считая въ сей суммѣ: полное устройство и снабженіе потребностями какъ главной линіи, такъ и работъ, поименованныхъ въ §§ 12, 13 и 17, также издержки на отчужденіе земель, означенныхъ въ § 16, на инженеровъ, управленіе работами и оборотный капиталъ въ условленномъ размѣрѣ, равно и упоминаемыя ниже преміи и коммисію; но такъ какъ планы и смѣты должны быть тщательно повѣрены съ мѣстностью, и перевычислены, то правительство согласно гарантировать всю ту сумму (будетъ ли она болѣе или менѣе суммы $22\frac{1}{2}$ мил. фунтовъ, предварительно принятой), которую общество въ теченіи 12-ти мѣсяцевъ со дня образованія онаго заявитъ, представленіемъ вышеозначенныхъ перевѣренныхъ и перечисленныхъ проектовъ и смѣтъ, и которую правительство признаетъ потребною для всѣхъ вышеозначенныхъ предметовъ.

Вся эта сумма, подлежащая гарантіи, будетъ опредѣлена, по взаимному соглашенію, лицами, назначенными правительствомъ и инженеромъ общества; но въ случаѣ разногласія, рѣшеніе спорныхъ пунктовъ будетъ предоставлено посреднику, избранному предсѣдателемъ россійскаго государственнаго совѣта и посломъ ея королевскаго великобританскаго величества въ С.-Петербургѣ.

§ 20. Общество не обязывается расходовать на работы, значавшіяся въ §§ 12, 13 и 17, болѣе того, что будетъ на сіи работы предназначено по смыслу § 19; но ежели бы правительство потребовало увеличенія расхода на сіи работы, то къ этой прибавочной суммѣ примѣнена будетъ таже гарантія.

§ 21. Директоры общества уполномочиваются допустить премію (Bonus), въ видѣ уступки на капиталъ, собираемый акціями или облигаціями, съ каждаго своевременнаго взноса, или иначе, какъ они признаютъ удобнѣе, но съ тѣмъ, чтобъ общая сложность уступокъ или премій не превышала 4 шил. на фунтъ.

§ 22. Сверхъ вышеупомянутой гарантіи пяти процентовъ наименьшаго дохода съ капитала общества, правительство гарантируетъ еще откладываніе въ каждое полугодіе одной сорокъ восьмой части процента на сей капиталъ, такъ, чтобы изъ расчета пяти процентовъ въ годъ, весь номинальный капиталъ могъ быть погашенъ въ теченіи срока существованія концессіи.

§ 23. Обществу предоставляется открывать дорогу по мѣрѣ окончанія участками, поименованными въ § 24-мъ, съ того или другаго конца, или съ обоихъ вмѣстѣ, и гарантія правительства будетъ прилагаема къ каждому открытому участку, по расчету его номинальной стоимости. По открытіи же дороги на всемъ протяженіи, начнется общая на весь капиталъ 99-ти лѣтняя гарантія. Уплата гарантіи будетъ производима впередъ пополугодно, какъ сказано въ § 25.

§ 24. Линія будетъ раздѣлена на 7 участковъ, а именно: отъ Москвы до Тулы; отъ Тулы до Орла; отъ Орла до Курска; отъ Курска до Харькова; отъ Харькова до мѣста на Днѣпрѣ противъ Екатеринослава; отъ сего мѣста до Сиваша; отъ Сиваша до Севастополя.

§ 25. По окончаніи работъ и открытіи движенія по всей линіи, для своевременной уплаты акціонерамъ гарантируемыхъ правительствомъ пяти процентовъ наименьшаго дохода съ номинальнаго капитала, и одной

Въ это время другая, гораздо значительнѣйшая банда, выйдя съ восточной стороны лѣса и занявъ д. Виръ, начала выстрѣлами оттуда дѣйствовать по лѣвому флангу отряда. Командиръ артиллерсйскаго взвода быстро направилъ туда свои орудія и первая ударная граната лопнула посреди строющейся за Виромъ колонны мятежниковъ. Послѣ нѣсколькихъ удачныхъ выстрѣловъ по мятежникамъ, засѣвшимъ въ Вирѣ, маіоръ Протопоповъ двинулъ въ аттаку на эту деревню 3-ю стрѣлковую роту, за которой слѣдовалъ 1-й полуэскадронъ 3-го эскадрона екатеринославскаго драгунскаго полка. Въ то время, когда стрѣлки очищали деревню, появились изъ лѣсу со стороны Разухова новыя колонны косиньеровъ, прикрытыя цѣпью стрѣлковъ. Поручикъ Барановъ, оборотивъ орудія на лѣво-кругомъ, встрѣтилъ ихъ гранатами, а подоспѣвшій сюда съ 7-мою ротою послѣ очистки южной опушки поручикъ Шелковниковъ, окончательно разсѣялъ и эти непріятельскія колонны.

Оставалось покончить съ мятежниками, собравшимися къ сѣверу отъ Вира, при которыхъ находилось одно небольшое чугунное орудіе. Для аттаки этой части банды, направленъ былъ 2 полуэскадронъ драгунъ подъ начальствомъ поручика Шмидта, поддержанный 5 и 7 могилевскими ротами и 2 орудіями.

Мятежники, видя быстрое наступленіе драгунъ, построили каре и стойко выжидали аттаки, но подпустивъ къ себѣ драгунъ шаговъ на 20, заколебались, послѣ чего, менѣе чѣмъ въ двѣ минуты, колонна эта не существовала; храбрый и распорядительный поручикъ Шелковниковъ, влетѣвшій въ каре вмѣстѣ съ прапорщикомъ Небольсинымъ впереди всѣхъ, тяжело ранены, первый штыкомъ въ грудь, второй пулею сквозь руку въ грудь. Прапорщикъ Небольсинъ почти безнадеженъ къ выздоровленію. Со взятіемъ орудія и уничтоженіемъ каре, составленномъ изъ лучшихъ людей банды, мятежники бѣжали во всѣ стороны, бросая для облегченія бѣгства оружіе, патронташи, одежду, шапки и проч. Преслѣдованіе продолжалось до дер. Выгнановъ, гдѣ наконецъ мятежники до того разсыпались, что уже не было видно ни одного инсургента.

Такимъ образомъ были разбиты на голову значительныя банды Еминовича, Цвѣка, Рутковскаго и Громеки.

Потеря мятежниковъ огромна, въ одномъ только изрубленномъ каре убитыхъ насчитано было около 70. Въ дер. Вирѣ и по всей опушкѣ лѣса были разбросаны трупы. Число тяжело раненыхъ болѣе 250 человѣкъ, легко же раненыхъ весьма много. Плѣнныхъ взято 31 человѣкъ, въ томъ числѣ тяжело раненный, бывшій офицеръ харьковскаго уланскаго полка Фаскевичъ, взятый и пощаженный во время схватки прапорщикомъ Небольсынымъ, а потомъ выстрѣлившій въ него въ упоръ. Кромѣ этихъ плѣнныхъ много взято бывшихъ въ дѣлѣ несчастныхъ жертвъ насилія мятежниковъ крестьянъ, только наканунѣ насильно забранныхъ въ банды; не имѣя никакого оружія, они на колѣняхъ просили пощады и тутъ же были уволены по домамъ.

Съ нашей стороны, кромѣ двухъ раненыхъ вышеупомянутыхъ офицеровъ, убитъ 1 драгунъ, и 13 нижнихъ чиновъ ранено, изъ коихъ тяжело 6. Строевыхъ лошадей убито 4 и 7 ранено, по большей части штыками.

Въ дер. Выгнановъ маіоръ Протопоповъ получилъ свѣдѣніе, что въ двухъ верстахъ отъ него расположился на привалъ прибывшій изъ Шидловца маіоръ Кноррингъ съ двумя ротами могилевскаго пѣхотнаго полка, по этому, предоставивъ ему окончательное преслѣдованіе отдѣльныхъ кучекъ бунтовщиковъ, маіоръ Протопоповъ съ ранеными и плѣнными прибылъ вечеромъ 11 августа въ Радомъ. (Рус. Инв.)

Членъ государственнаго совѣта, генералъ-адъютантъ генералъ отъ инфантеріи **МУРАВЬЕВЪ** 1-й — зачисляется въ гвардейскій генеральный штабъ, съ оставленіемъ въ настоящихъ званіяхъ. (Рус. Инв.)

Высочайшимъ приказомъ по министерству государственныхъ имуществъ, 31-го іюля, *произведенъ*, за отличіе, въ дѣйствительные статскіе совѣтники управляющій минскою палатою государственныхъ имуществъ, статскій совѣтникъ **ГОТОВЦЕВЪ**. (С. Поч.)

Отъ государственнаго банка.

I. Назначенныя при размѣнѣ кредитныхъ билетовъ цѣны на золото и серебро, на срокъ не позже 1 сентября 1863 года, правленіе государственнаго банка постановило ввести въ дѣйствіе съ 16 сего августа, не измѣняя распоряженій своихъ о размѣнѣ билетовъ на серебряную рублевую монету.

II. Правленіе государственнаго банка назначило проценты съ 16 августа 1863 года по учету векселей и по ссудамъ подъ залогъ товаровъ и процентныхъ бумагъ, какъ по банку, такъ и конторамъ онаго, московской и рижской, по расчету 6% со ста въ годъ.

Управляющій баронъ *Штиглицъ.*

ВИЛЬНО.

Дворяне Фердинандъ и Станиславъ Романовичи, Феликсъ Козловскій, Егоръ Войшвило Іосифъ Сломскій, Антонъ и Станиславъ Каминскіе, Августъ Михневичъ и Александръ Томашевскій добровольно возвратились изъ мятежныхъ шаекъ и изъявивъ чистосердечное и искреннее раскаяніе, просили начальство о помилованіи. Вслѣдствіе сего и въ уваженіе къ ходатайству за упомянутыхъ дворянъ губернскаго предводителя А. Ѳ. Домейко и Виленскаго уѣзднаго предводителя дворянства, графа Плятера, всѣмъ имъ, съ разрѣшенія г. главнаго начальника края, объявлено Всемилостивѣйшее **ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА** помилованіе, послѣ чего они приведены публично, въ костелѣ, къ присягѣ на вѣрноподданство и водворены на мѣста жительства подъ поручительство благонадежныхъ лицъ.

Канцелярскій чиновникъ Ошмянскаго уѣзднаго казначейства дворянинъ Адріанъ Снадскій, по произведенному надъ нимъ въ г. Ошмянахъ военному суду, по полевому уголовному уложенію, оказался виновнымъ: въ добровольномъ присоединеніи къ мятежу, съ переходомъ изъ одной бродячей разбойничьей шайки, по разбитіи ея, въ другую и дѣйствуя въ этихъ шайкахъ противъ войскъ, съ оружіемъ въ рукахъ былъ взятъ въ плѣнъ. За эти преступленія Адріанъ Снадскій, по приговору военнаго суда, утвержденному мѣстнымъ

Wtedy druga daleko większa banda wyszedłszy ze wschodniéj strony lasu i zająwszy wieś Wir, poczęła wystrzałami stamtąd działać na lewe skrzydło oddziału. Dowódca artyleryjskiego plutonu szybko skierował tam swe działa i pierwszy granat rzucony rozpękł się wśród szykującéj się za Wirem kolumny powstańców. Po kilku celnych strzelaniach do powstańców, którzy zasiedli w Wirze, major Protopopow poprowadził do ataku na tę wieś 3-cią strzelecką rotę, za którą szedł pierwszy półszwadron 3-go szwadronu Ekaterynosławskiego dragońskiego półku. Wówczas kiedy strzelcy oczyszczali wieś, ukazały się z lasu od strony Razuchowa nowe kolumny kosynjerów, osłonięte łańcuchem strzelców. Porucznik Baranow zwróciwszy działa na lewo wkoło, spotkał ich granatami, a przybyły tam z 7-ą rotą, po oczyszczeniu południowego brzegu lasu, porucznik Szełkownikow ostatecznie rozpędził i te nieprzyjacielskie kolumny.

Zostało tylko rozprawić się z powstańcami, którzy się zebrali na północ od Wira, przy których znajdowało się jedno niewielkie działo śpiżowe. Dla ataku téj części bandy skierowany został 2-gi półszwadron dragonów pod dowództwem porucznika Szmidta, podtrzymany 5 i 7-ą mohylewskiemi rotami i 2-a działani.

Powstańcy, widząc bystry atak dragonów uszykowali się w karré i wyczekiwali ataku, lecz podpuściwszy dragonów na 20 kroków, zawahali się, poczém mniéj niż we 2 minuty kolumna ta nieistniała; mężny i bystro rozporządzający się porucznik Szełkownikow, który wpadł do karre razem z chorążym Niebolsinem na przedzie wszystkich, ciężko ranieni, pierwszy bagnetem w pierś, a drugi kulą przez rękę w pierś. Chorąży Niebolsin prawie bez nadziei do wyzdrowienia. Po wzięciu działa i zniesieniu karré składającego się z najlepszych ludzi z bandy, powstańcy pierzchnęli w różne strony, rzucając dla ulżenia ucieczki, broń, ładownice, odzież, czapki i t. d. Ściganie trwało do wsi Wygnanowa, gdzie nareszcie powstańcy tak się rosypali, że już niewidać było ani jednego powstańca.

Tym sposobem rozbite były na głowę znaczne bandy Eminowicza, Cwieka, Rutkowskiego i Gromeki.

Strata powstańców bardzo wielka. W saméma tylko zrąbaném karré naliczono koło 70 trupów. We w. Wir i po całym brzegu lasu były rozrzucone trupy. Liczba ciężko rannych z górą 250 ludzi, a lekko rannych bardzo wiele. Jeńców wzięto 31, w téj liczbie ciężko ranny były oficer charkowskiego ułańskiego pułku Faskiewicz, wzięty i oszczędzony w czasie utarczki przez chorążego Niebolsina, a który później wystrzelił do niego przyłożywszy fuzję. Oprócz tych wzięto wielu włościan byłych w utarczce jako nieszczęśliwe ofiary przymusu powstańców, zaledwie w wigilję zabranych przez bandę przymusowo; nie mając żadnéj broni, oni na klęczkach prosili zlitowania i natychmiast zostali uwolnieni do domów.

Z naszéj strony oprócz 2 rannych wzmiankowanych oficerów, zabity 1 dragon i 13 żołnierzy ranionych, z których 6 ciężko. Szeregowych koni zabito 4 i 7 raniono, po większéj części bagnetami.

We wsi Wygnanów major Protopopow otrzymał wiadomość, iż o 2 wiorsty od niego rozlokował się na odpoczynek przybyły z Szydłowca major Knorring z 2 rotami mohylewskiego pieszego pułku, przeto poruczywszy mu ostateczne ściganie oddzielnych kupek buntowników, major Protopopow z rannymi i jeńcami przybył wieczorem 11 sierpnia do Radomia. (Inw. ross.)

Członek rady państwa, jenerał-adjutant, jenerał-piechoty **MURAWJEW** 1-szy, zalicza się do gwardyjskiego jeneralnego sztabu, z pozostaniem w niniejszych godnościach. (Inw. ross.)

— Przez Najwyższy rozkaz do ministerjum dóbr państwa 31 lipca, posunięty został za odznaczenie się do rangi rzeczywistego radcy stanu, zarządzający Mińską izbą dóbr Państwa, radca Stanu G o t o w c e w. (Pocz. pół.)

Od banku państwa.

I. Przeznaczone przy rozmianie biletów kredytowych ceny na złoto i srebro na termin niedalszy jak 1 września 1863 roku, zarząd banku państwa postanowił wprowadzić w zastosowanie od 16 bieżącego sierpnia, niezmieniając swych rozporządzeń o wymianie biletów na srebrną rublową monetę.

II. Zarząd banku państwa naznaczył procenta od 16-go sierpnia 1863 roku w eskontowaniu weksli i w pożyczkach na zastaw towarów i papierów procentewych, tak w banku jako też kantorach onego moskiewskim i ryzkim, licząc 6% od sta na rok. (Inw. ross.)

WILNO.

Szlachta: Ferdynand i Stanisław Romanowiczowie, Feliks Kozłowski. Grzegorz Wojszwiłło, Jozef Słomski, Antoni i Stanislaw Kamińscy, August Michniewicz i Aleksander Tomaszewski, dobrowolnie wrócili z band powstańczych i oświadczywszy serdeczną i szczerą skruchę,, prosili władzy o przebaczenie. W skutek tego i przez wzgląd na starania za wspomnionymi szlachtą, gubernjalnego marszałka szlachty A. T. Domejki i wileńskiego powiatowego marszałka szlachty hr. Platera, wszystkim im z rozwiązania pana Głównego Naczelnika kraju, objawione zostało Najmiłościwsze **CESARZA JEGO MOŚCI** przebaczenie, poczém oni doprowadzeni publicznie w kościele do przysięgi na wierne poddaństwo i osiedleni w miejscach zamieszkania, na porękę osób zasługujących na zaufanie.

Urzędnik kancellaryjny Oszmiańskiego powiatowego podskarbstwa, szlachcic Adrjan Snadzki, według odbytego nad nim w Oszmianie wojennego sądu, według p lowego kodeksu karnego, okazał się winnym: dobrowolnego przyłączenia się do powstania, z przejściem od jednéj włóczącéj się rozbójniczéj bandy po rozbiciu jéj do drugiéj, i działając w tych bandach przeciw wojskom z bronią w ręku, wzięty był w niewolę. Za te przestępstwa Adrjan Snadzki, na mocy wyroku sądu wojennego, utwierdzonego przez władzę miejscową poniosł karę śmierci przez

---

двадцать четвертой процента для погашенія сего капитала, правительство обязывается, ежели потребуется, выдавать обществу впередъ за каждое полугодіе сумму, требующуюся для вышесказанныхъ полугодовыхъ платежей гарантіи; при чемъ общество обязано заявить размѣръ суммы за мѣсяцъ до срока платежей.

Повѣрка правительствомъ отчетовъ общества и чистыхъ прибылей дѣлается въ концѣ каждаго года и въ тоже время предъявляется балансъ всѣхъ авансовъ, сдѣланныхъ правительствомъ для уплаты гарантіи и погашенія на основаніи сей концессіи.

§ 26. Всѣ выдачи правительствомъ суммъ для уплаты вполнѣ, или частью, дивиденда и погасительнаго процента, а тоже и всѣ проценты, уплаченные обществу въ силу § 7, засчитываются какъ ссуды, сдѣланныя обществу, и уплачиваются изъ ближайшихъ прибылей общества, превышающихъ гарантированный дивидендъ, отдѣляя на эту уплату половину излишка чистой прибыли, которая окажется по уплатѣ пяти процентнаго дивиденда и одной двадцать четвертой процента на фондъ погашенія.

По уплатѣ же такимъ образомъ всѣхъ ссудъ, сдѣланныхъ правительствомъ, съ начетомъ пяти процентовъ на сіи ссуды, весь остатокъ чистыхъ прибылей составляетъ полную собственность общества.

§ 27. Общество будетъ имѣть право, прежде отчисленія пяти и одной двадцать четвертой процентовъ для дивиденда и погашенія, и прежде всякаго отчисленія на уплату ссудъ правительства по §§ 6 и 26, отчислять отъ чистыхъ прибылей предпріятія, въ продолженіе первыхъ десяти лѣтъ, пять процентовъ, а въ послѣдствіи два процента съ чистой прибыли, для составленія запаснаго капитала. По истеченіи или иномъ окончаніи концессіи, остатокъ запаснаго капитала будетъ раздѣленъ между современными акціонерами.

§ 28. Работы, производимыя какъ при сооруженіи желѣзной дороги, такъ и по окончаніи оной, и при самой эксплоатаціи, постоянно подчиняются надзору главнаго управленія путей сообщенія.

Для наблюденія за дѣйствительностью приходовъ и расходовъ общества при эксплоатаціи дороги, главное управленіе путей сообщенія можетъ командировать особыхъ чиновниковъ, и въ концѣ каждаго года правительство можетъ назначать особенную коммисію для пересмотра отчетовъ и книгъ общества, которое обязывается представлять всѣ потребныя свѣдѣнія для бюджетовъ и отчетности, по формамъ, установленнымъ для другихъ обществъ желѣзныхъ дорогъ въ Россіи, подчиняясь постановленіямъ правительства относительно контроля и инспекціи частныхъ желѣзныхъ дорогъ. Отчетъ общества печатается ежегодно.

§ 29. Для покрытія издержекъ правительственной инспекціи, общество будетъ платить главному управленію ежегодно, съ каждой версты желѣзныхъ дорогъ, предоставляемыхъ обществу, по пятнадцати рублей во время постройки, и по двадцати по открытіи движенія. Платежи эти будутъ числиться въ издержкахъ эксплоатаціи.

§ 30. Въ случаѣ распоряженій или дѣйствій управленія или агентовъ общества во вредъ интересамъ правительства, управленіе общества по требованію правительства, немедленно отстраняетъ безпорядки, а въ случаѣ продолженія безпорядковъ, удаляетъ виновныхъ лицъ.

§ 31. По истеченіи срока концессіи, когда капиталъ общества будетъ вполнѣ погашенъ на изложенныхъ выше основаніяхъ, правительство, исполнивши всѣ свои обязательства относительно общества, немедленно вступаетъ безплатно во владѣніе дорогою со всѣмъ принадлежащимъ къ оной имуществомъ движимымъ и недвижимымъ, уплачивая обществу лишь стоимость движимаго имущества (паровозовъ, вагоновъ, машинъ, мебели, инструментовъ), прибавленнаго обществомъ къ первоначальному составу имущества.

§ 32. При этомъ стоимость прибавленнаго движимаго имущества будетъ опредѣлена оцѣнкою, или по взаимному соглашенію.

§ 33. Запасы топлива и матеріалы для ремонта дороги будутъ переданы правительству или по взаимному соглашенію, или по оцѣнкѣ.

§ 34. Общество останется полнымъ владѣтелемъ всѣхъ тѣхъ коксовыхъ печей, литейныхъ мастерскихъ, кузницъ, заводовъ, магазиновъ и другаго имущества, которые пріобрѣтены имъ независимо отъ настоящей концессіи, на капиталы, правительствомъ не гарантированные, но которые въ случаѣ требованія правительства, должны быть проданы ему по взаимному соглашенію, или по оцѣнкѣ, опредѣленной цѣновщиками.

§ 35. Высшій тарифъ или плата, взимаемая за перевозку пассажировъ и клади, будетъ распредѣлена по классамъ пассажировъ и разрядамъ клади, и отъ времени до времени представляема обществомъ на разсмотрѣніе и утвержденіе главноуправляющаго путями сообщенія: во всякомъ случаѣ наибольшій тарифъ (maximum) не долженъ быть выше принятаго въ уставѣ главнаго общества россійскихъ желѣзныхъ дорогъ.

§ 36. Общество обязывается перевозить войска сухопутнаго и морскаго вѣдомствъ, посылаемыя по одиночкѣ или партіями, тоже лошадей— обозъ, аммуницію, артиллерію и другіе военные припасы, а равно арестантовъ, со сбавкою тридцати процентовъ съ утвержденнаго тарифа. При перевозкѣ войска и арестантовъ, общество подчиняется правиламъ, Высочайше утвержденнымъ для всѣхъ желѣзныхъ дорогъ въ Россіи.

§ 37. Общество обязано въ каждомъ обыкновенномъ пассажирномъ поѣздѣ имѣть въ вагонѣ особое отдѣленіе, длиною не менѣе трехъ саженей, для безплатной перевозки писемъ, тюковъ и чиновниковъ почтоваго вѣдомства. Если бы почтовое вѣдомство сочло нужнымъ имѣть свои вагоны для почты, по одному въ поѣздѣ, то общество подчиняется при перевозкѣ ихъ правиламъ, Высочайше утвержденнымъ для Николаевской желѣзной дороги.

§ 38. Общество обязано устроить вдоль своихъ линій электромагнитный телеграфъ съ двумя проводами, потребными для правильности и безопасности движенія; телеграфъ этотъ будетъ употребляться единственно для передачи депешъ, относящихся къ службѣ на дорогѣ, и подчиняться всѣмъ правиламъ, установленнымъ для телеграфовъ частныхъ желѣзныхъ дорогъ въ Россіи.

Въ случаѣ, если бы правительство пожелало устроить свою телеграфную линію вдоль дороги, то оно имѣетъ право провести свои проводы по телеграфнымъ столбамъ общества, которое обязано охранять ихъ безъ всякаго возмездія со стороны казны.

§ 39. До открытія каждаго изъ поименованныхъ выше оконченныхъ участковъ дороги, общество входитъ съ прошеніемъ къ главноуправляющему путями сообщенія объ освидѣтельствованіи готоваго участка.

Цѣль этого освидѣтельствованія состоитъ въ удостовѣреніи, съ одной стороны, что работы произведены прочно и согласно утвержденнымъ проектамъ, а съ другой стороны, что движеніе по дорогѣ можетъ производиться съ безопасностію для публики; такой осмотръ долженъ быть назначенъ тотчасъ по представленіи о томъ просьбы обществомъ, и актъ освидѣтельствованія состоянія дороги долженъ быть составленъ безъ замедленія.

Въ виду затрудненія пріобрѣтать на нѣкоторыхъ участкахъ балластный матеріалъ, открытіе движенія и начало гарантіи будутъ допускаемы, при удовлетвореніи прочимъ условіямъ, хотя бы и не на всемъ протяженіи открываемаго участка весь верхній слой балласта былъ разсыпанъ; что, однако, должно быть сдѣлано съ возможною поспѣшностью.

§ 40. Общество вправѣ употреблять служащихъ всѣхъ разрядовъ, какъ изъ русскихъ подданныхъ, такъ и иностранцевъ. На мѣста, гдѣ служащіе имѣютъ соприкосновеніе съ публикою, должны быть назначаемы преимущественно лица, знающія русскій языкъ.

§ 41. Съ земель, капиталовъ или доходовъ общества не взимается никакихъ другихъ налоговъ, кромѣ общаго налога на недвижимыя имущества. Общество будетъ также избавлено отъ всякихъ гербовыхъ и другихъ пошлинъ по дѣламъ, относящимся къ настоящей концессіи, по акціямъ и облигаціямъ и вообще по сбору капитала выпускомъ этихъ облигацій или акцій.

§ 42. Главное управленіе общества въ Россіи будетъ находиться въ одной изъ столицъ Имперіи, или иномъ мѣстѣ на линіи желѣзной дороги, по выбору общества и будетъ состоять изъ комитета, въ составѣ трехъ или болѣе директоровъ (изъ коихъ по крайней мѣрѣ одинъ долженъ быть русскимъ уроженцемъ и подданнымъ), дѣйствующаго по законной довѣренности отъ главнаго совѣта директоровъ въ Лондонѣ. Такъ какъ комитетъ сей есть представитель общества въ Россіи, то Императорское правительство обращается по всѣмъ безъ исключенія дѣламъ, до московско-севастопольской желѣзной дороги относящимся, въ комитетъ, коего дѣйствія для общества обязательны на основаніи законной его довѣренности.

Вся переписка комитета сего и его агентовъ съ правительственными мѣстами и лицами должна производиться на русскомъ языкѣ.

§ 43. Надзоръ за эксплоатаціею дороги будетъ порученъ коммерческому управляющему, по назначенію лондонскаго совѣта директоровъ или комитета въ Россіи, съ одобренія главноуправляющаго путями сообщенія.

§ 44. Въ случаѣ несогласія между обществомъ и главнымъ управленіемъ путей сообщенія, общество будетъ имѣть право заявить свое неудовольствіе запискою главноуправляющему путями сообщенія, который обязанъ внести ее съ своимъ заключеніемъ въ комитетъ министровъ, такъ, чтобъ оная могла быть въ теченіи двухъ мѣсяцевъ представлена на Высочайшее **ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА** рѣшеніе.

§ 45. Если общество не исполнитъ работы въ означенные сроки, или своевременно не выполнитъ другихъ обязанностей, имъ принимаемыхъ настоящею концессіею, то, за исключеніемъ особыхъ случаевъ, какъ то: войны, блокады и другихъ равносильныхъ общественныхъ несчастій, оно получитъ сперва заявленіе о томъ отъ главноуправляющаго путями сообщенія; второе заявленіе будетъ сдѣлано обществу чрезъ шесть мѣсяцевъ, и если въ продолженіи втораго шестимѣсячнаго срока условія концессіи не будутъ выполнены, то правительство дѣлается владѣльцемъ остающейся части залога, всѣхъ работъ оконченныхъ и не оконченныхъ, равно какъ всѣхъ матеріаловъ, заготовленныхъ для работъ, уплачивая обществу въ фунтахъ стерлинговъ, государственными пятипроцентными бумагами, по современной биржевой цѣнѣ, издержки общества, которыя правительствомъ, или въ случаѣ спора, посредникомъ, какъ объяснено выше, будутъ признаны дѣйствительно и съ пользою для производства работъ сдѣланными, съ начетомъ пяти процентовъ со времени послѣдняго платежа процентовъ по самое время вступленія правительства во владѣніе.

§ 46. Послѣ 1900 года правительство будетъ имѣть право выкупить всю концессію. Для опредѣленія выкупа будетъ исчислена чистая прибыль всего предпріятія, полученная въ продолженіи предшествующихъ семи лѣтъ, изъ этой суммы будетъ вычтена чистая прибыль двухъ самыхъ низкихъ по доходности годовъ, и средній доходъ остальныхъ пяти лѣтъ, будетъ принятъ за норму чистыхъ прибылей общества, и капитализація ихъ изъ пяти процентовъ, за неистекшее время концессіи, составитъ долгъ правительства обществу, который и будетъ уплаченъ ему пятипроцентными облигаціями, въ фунтахъ стерлинг. аль-пари, съ такимъ погашеніемъ, какое правительствомъ будетъ избрано: но при этомъ доходъ пяти процентовъ, будетъ принятъ за основаніе расчета, если тотъ или другой окажутся болѣе средняго пятилѣтняго дохода.

§ 47. Комитетъ директоровъ въ Россіи, агенты и служащіе общества въ Россіи подлежатъ общимъ законамъ россійскаго государства.

§ 48. Во вниманіе обязательствъ и риска, принятыхъ на себя учредителями, равно и доставленія ими залога въ мильонъ рублей сер. и принятой ими отвѣтственности въ составленіи общества, имъ будетъ предоставлена коммисія въ два съ половиною процента на номинальный капиталъ, по мѣрѣ подписки на оный, но ни въ какомъ случаѣ не свыше, какъ на капиталъ двадцать мильоновъ фунтовъ стерлинговъ.

§ 49. Учредители обязываются устроить общество для выше-изъясненныхъ цѣлей въ теченія года со дня полученія ими концессіи, но съ тѣмъ, что если по случаю обстоятельствъ, отъ нихъ независящихъ, какъ то: европейской войны, внутреннихъ переворотовъ, политическихъ затрудненій, денежныхъ кризисовъ и тому подобныхъ, окажется не возможнымъ составить общество въ положенный срокъ, то правительство можетъ продлить срокъ по его усмотрѣнію, и если въ теченіи этой отсрочки учредители, вслѣдствіе тѣхъ же причинъ, будутъ въ невозможности учредить общество, то концессія будетъ уничтожена и залогъ возвращенъ.

На подлинномъ подписали:
Министръ финасовъ, статсъ-секретарь
М. Рейтернъ.

Исправляющій должность главноуправляющаго путями сообщеній и публичными зданіями, инженеръ-генералъ-лейтенантъ *Мельниковъ.*

By procuration for:
Mess-rs Dent Palmer and C°.
„ Frühling and Göschen.
„ Antony Gibbs and Sons.
and „ John Hubbard and C°.
W. Hope.

ДОПОЛНИТЕЛЬНАЯ СТАТЬЯ.

Вышеизложенная концессія не возъимѣетъ своего дѣйствія, пока учредители не представятъ правительству свѣдѣнія о той наибольшей суммѣ, до которой можетъ увеличиться предварительно принятый капиталъ 22½ мил. фунт. стерлинг., поименованный въ § 19.

Для опредѣленія этого наибольшаго предѣла капитала, учредители могутъ сдѣлать нужный осмотръ линіи или изысканія; и если, по представленіи правительству о размѣрѣ дополнительнаго капитала къ предварительно принятому въ концессіи, правительство признаетъ его слишкомъ значительнымъ, то оно имѣетъ право считать концессію не состоявшеюся и тогда возвратить учредителямъ залогъ ихъ, а также уплатить имъ расходъ, сдѣланный при осмотрѣ линіи и изысканіяхъ.

На подлинномъ подписали:
Мминистръ финансовъ, статсъ-секретарь *Рейтернъ.*
Исправляющій должность главноуправляющаго путями сообщеній и публичными зданіями, инженеръ-генералъ-лейтенантъ *Мельниковъ.*

By Procuration for:
Mess-rs Dent Palmer and C°.
„ Frühling and Göschen.
„ Antony Gibbs and Sons.
and „ John Hubbard and C°.
W. Hope.

(Бирж. Вѣд.)

начальствомъ, подвергнутъ смертной казни—разстрѣляніемъ 17 числа сего августа, въ 9-ть часовъ утра, въ г. Ошмянахъ.

Г. министръ внутреннихъ дѣлъ, принимая во вниманіе, что денежныя марки еще невыкупленныя лицами, выпустившими ихъ въ обращеніе, подаютъ поводъ къ разнымъ обманамъ и злоупотребленіямъ, проситъ о принятіи зависящихъ мѣръ къ огражденію интересовъ тѣхъ, въ рукахъ которыхъ марки находятся. Для этой цѣли г. статсъ-секретарь Валуевъ полагалъ бы полезнымъ: 1) Установить годовой, а для пребывающихъ за границею двухъ-годовой срокъ для предъявленія къ выкупу имѣющихся у кого либо на рукахъ марокъ, къ тому лицу или дому, отъ имени коего онѣ выпущены, для чего и публиковать въ газетахъ установленнымъ порядкомъ; 2) Срокъ сей считать со времени послѣдняго припечатанія; 3) Въ случаѣ неполученія по предъявленнымъ маркамъ слѣдующихъ денегъ, предъявитель обязанъ въ тоже время заявить о семъ мѣстной полиціи, которая побуждаетъ должника къ немедленной уплатѣ, а если онъ откажется, то направляетъ предъявителя къ тому учрежденію, въ коемъ хранятся залоги, обезпечивающіе выпущенныя марки; 4) Еслибы лицо или домъ отказались отъ выдачи денегъ подъ предлогомъ поддѣлки марокъ, то дѣло о семъ должно быть ведено судебнымъ порядкомъ, съ представленіемъ доказательствъ; 5) Въ случаѣ предъявленія марокъ на такое лицо или домъ, которые, при выпускѣ ихъ, залоговъ вовсе не представили, признавалось бы полезнымъ наложить на имѣніе ихъ повсемѣстное запрещеніе, впредь до истеченія установленныхъ на выкупъ марокъ сроковъ, и 6) По истеченіи таковыхъ сроковъ удовлетвореніе предъявителей марокъ предоставляется усмотрѣнію лицъ ихъ выпустившихъ, но предъявители лишаются всякаго права на обязательную по онымъ уплату, а представленные залоги, въ такой суммѣ, какая, за уплатою изъ оныхъ выкупленныхъ марокъ, останется, возвращаются владѣльцамъ, а также и наложенныя на имѣнія запрещенія снимаются.

Секретарь мркиза Веліопольскаго Потканскій, адресовалъ (11 августа) редактору Indépendance Belge письмо слѣдующаго содержанія:

Господинъ редакторъ, французскій Мониторъ и многія другія газеты опубликовали два письма, адресованныя будтобы начальникомъ гражданскаго управленія Царства Польскаго, маркизомъ Веліопольскимъ, ЕГО ВЕЛИЧЕСТВУ ИМПЕРАТОРУ Всероссійскому, въ которыхъ выражалось мнѣніе относительно принятія предложеній Франціи, Англіи и Австріи.

Позвольте, милостивый государь, прибѣгнуть къ вашей газетѣ, для объявленія, по порученію маркиза Веліопольскаго, самымъ положительнымъ образомъ, что письма, приписываемыя маркизу, совершенно вымышлены.

Примите и проч. (Рус. Инв.)

ЧАСТЬ НЕОФФИЦІАЛЬНАЯ.

Изъ опубликованнаго въ N. 81 Виленскаго Вѣстника распоряженія главнаго начальника края извѣстно, что его высокопревосходительство, по силѣ Высочайше дарованной ему власти, изволилъ разрѣшить, возвращающихся изъ мятежническихъ шаекъ и являющихся съ искренними чувствами раскаянія крестьянъ, однодворцевъ и мѣщанъ, по приведеніи къ присягѣ на вѣрноподданство ГОСУДАРЮ ИМПЕРАТОРУ, водворять на мѣста жительства. Помѣщиковъ же и вообще шляхту, ксендзовъ и проч. оставлять подъ арестомъ въ ожиданіи дальнѣйшаго отъ его высокопревосходительства о пощадѣ ихъ распоряженія.

На этомъ основаніи сотни людей, въ особенности изъ простаго званія, а также дворяне и шляхта въ разныхъ мѣстахъ уже явились съ повинною и водворены на мѣста жительства. Вчера же, т. е. въ среду, 21 августа, въ 12 ч. дня, случайно взойдя въ костелъ св. Іоанна, мы были свидѣтелями по истинѣ трогательнаго зрѣлища. Семь человѣкъ дворянъ: Валенсъ Баньковскій, Фердинандъ Романовичъ, Эдуардъ Войшвилло, Пржемыславъ Тржецякъ, Станиславъ Романовичъ, Антонъ Гробицкій и Феликсъ Козловскій изъ мятежнической шайки явившихся въ Вильно съ раскаяніемъ и прося пощады, исполнили очистительную присягу въ костелѣ св. Іоанна, въ присутствіи г. начальника губерніи, д. с. с. Панютина, испр. дол. губернскаго, Виленскаго уѣзд. предводителя дворянства, камеръ-юнкера гр. Плятера и многихъ другихъ военныхъ и гражданскихъ чиновъ. Причемъ, несмотря на будній день, стеченіе народа, въ особенности дамъ, было значительно.

При этомъ случаѣ, деканъ города Вильно, д-ръ бог. кс. Немекша, произнесъ краткую, но сильную, вполнѣ соотвѣтствующую важности событія рѣчь. Онъ объяснилъ имъ всю великость дѣла, на которое они добровольно рѣшились, высокое значеніе присяги предъ лицомъ Господа и кару за клятвопреступленіе, какъ въ религіозномъ, такъ и гражданственномъ отношеніяхъ. Затѣмъ прочелъ присяжный листъ, слова котораго всѣ возвратившіеся повторяли громко и внятно. На глазахъ ихъ, у всѣхъ безъ исключенія, были слезы: никто не могъ усомниться, что раскаяніе ихъ было полное. Приложившись къ кресту и св. Евангелію, они подписали присяжный листъ; тогда раздались звуки органа и невольно потрясли сердца присутствующихъ. Затѣмъ г. начальникъ губерніи объявилъ имъ Всемилостивѣйшее ГОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА *прощеніе*, объяснивъ притомъ всю важность произнесенной ими присяги и высказавъ надежду, что они не будутъ клятвопреступниками и явятъ себя вполнѣ достойными столь великой Монаршей милости.

Торжественна была эта минута: заблудшіе, потерянные для общества, возвращались свободными на путь истины и долга, на путь мирной гражданской жизни! Многіе изъ присутствующихъ поздравляли ихъ, братски пожимая имъ руки. И едва ли нашелся одинъ изъ присутствующихъ, который бы не вознесъ сердечной мольбы къ Господу: да даруетъ имъ миръ души, трудъ, исполненіе вѣрноподданническаго долга— главныя и единственныя основы благоденствія обществъ!

Извѣстно, что злодѣй, покусившійся на жизнь Вил. г. пр. двор. А. Θ. Домейко, уже задержанъ въ ночь съ 5 на 6-е августа въ Вильнѣ, на станціи желѣзной дороги. Фамилія его Беньковскій, родомъ онъ изъ Варшавы, ремесломъ фельдшеръ. Подробности этой гнусной исторіи, какъ и много другихъ подобныхъ дѣлъ, проливаютъ весьма яркій свѣтъ на характеръ тѣхъ правилъ, какими руководствуется въ своихъ дѣйствіяхъ такъ называемое польское народ. правленіе. Съ остервѣненіемъ хватаясь за всѣ средства для поддержанія мятежа, изолгавшись въ конецъ, въ опьяненіи отъ произведенныхъ имъ убійствъ, оно уже не знаетъ, даже въ отношеніи къ своимъ приверженцамъ, жертвующимъ для него головою, что такое простая, житейская, человѣческая правда. Вотъ тому доказательство: по показанію Беньковскаго Варшавскій рев. комитетъ назначилъ ему за совершеніе злодѣйства 1,000 р., которые онъ долженъ былъ получить въ Вильнѣ; и дѣйствительно, преступникъ получилъ деньги, но не 1,000 руб., какъ слѣдовало по уговору, а только 650 руб., остальные же по представленному ему счету, зачтены были на поѣздку и содержаніе его въ Вильнѣ и на выправку ему заграничнаго паспорта; значитъ, ни болѣе, ни менѣе, какъ рев. комитетъ *обманулъ* своего же клеврета, котораго онъ посылалъ на смерть! Воруя сотни тысячъ рублей изъ банковъ и казначействъ, онъ уже такъ втянулся въ эти геройскіе подвиги, что начинаетъ теперь воровать рубли у своихъ агентовъ въ ихъ, быть можетъ, послѣднія минуты жизни. Да вѣдь у разбойниковъ на большихъ дорогахъ, и у тѣхъ, въ отношеніи къ своимъ собратьямъ по ремеслу, соблюдается извѣстнаго рода взаимная вѣрность. Удивляться ли послѣ того, что такъ наз. польс. рев. прав. осыпаетъ Россію и русскихъ безчисленными клеветами и ложью, когда оно съ такимъ неслыханнымъ безчеловѣчіемъ обманываетъ своихъ же клевретовъ. Но по истинѣ, нельзя не подивиться и потому, что находятся еще легкомысленные люди, которые вѣрятъ всѣмъ заявленіямъ этого гнѣзда извергов, такъ оскорбительно для народной чести именующаго себя польскимъ „національнымъ правительствомъ“ (?!) и безсмысленно повинуются его распоряженіямъ.

---

rozstrzelanie 17 bież. m. sierpnia o godz. 9-éj z rana w m. Oszmianie.

Pan minister spraw wewnętrznych, zważywszy, iż marki dotąd jeszcze niewykupione przez osoby które puściły je w obieg, podają zręczność do rozmaitych oszukaństw i nadużyć, prosi przedsięwziąć zależne środki ku osłonieniu interesów tych, w których ręku znajdują się marki. W tym celu pan sekretarz stanu Wałujew uważałby za pożyteczne: 1) Ustanowić roczny, a dla zostających za granicą dwuletni termin dla okazania do wykupu znajdujących się u kogo bądź marek, téj osobie lub domowi, w imieniu których one zostały wypuszczone, o czém ogłosić koleją należytą w gazetach; 2) Termin takowy liczyć od daty ostatniego wydrukowania; 3) W razie nieotrzymania wedle okazanych marek, należnych pieniędzy, okaziciel obowiązany jest zaraz dać znać o tém miejscowéj policji, która zmusza dłużnika do niezwłocznéj opłaty, a jeśli on się niezgodzi, to odsyła okaziciela do téj instytucji, gdzie się znajdują kaucje, ubezpieczające wypuszczone w obieg marki; 4) Jeśli by osoba lub dom niezgodziły się wydać pieniędzy pod pretekstem sfałszowania marek, to sprawa o tém ma być prowadzona koleją sądową z przedstawieniem dowodów; 5) W razie okazania marek na takie imię lub dom, które przy puszczeniu onych w obieg wcale niezłożyły ewikcji, uważano by za użyteczne nakładać na majątki ich wszędzie aresztą, aż do upływu ustanowionych do wykupu marek terminów i 6) Po upływie takowych terminów zaspokojenie okazicieli marek zostawuje się do uwagi osob, które je wypuściły, lecz okaziciele pozbawiają się wszelkiego prawa na obowiązującą opłatę podług onych, a przedstawione ewikcje, w takiéj wysokości jaka za opłatą z onych wykupionych marek pozostanie, zwracają się właścicielom, tudzież nałożone na majątki aresztа zdejmują się.

Sekretarz margrabiego Wielopolskiego, Potkański, nadesłał 11-go sierpnia do redaktora „Indépendance Belge“ list następnéj treści:

Panie redaktorze, Monitor francuzki i wiele innych gazet ogłosiły dwa listy pisane jakoby przez naczelnika cywilnego zarządu w Królestwie Polskiem, margrabiego Wielopolskiego, do NAJJAŚNIEJSZEGO CESARZA Wszech Rossji, w których wypowiadało się zdanie względem przyjęcia propozycij Francji, Anglji i Austrji.

Pozwól pan zwrócić się do pańskiéj gazety, celem ogłoszenia z polecenia margrabiego Wielopolskiego najstanowczéj, iż listy, przypisywane margrabiemu są zupełnie zmyślone.

Przyjmij pan i t. d. (Inw. ross.)

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Z ogłoszonego w N-rze 81 Kurjera Wileńskiego rozporządznia głównego naczelnika kraju, wiadomo, że Jego Excellencja na mocy Najwyżéj nadanéj sobie władzy, raczył pozwolić, wracających z band powstańczych i stawających z szczeremi uczuciami skruchy, włościan, jednodworców i mieszczan po doprowadzeniu do przysięgi na wierne poddaństwo CESARZOWI JEGO MOŚCI, osiedlać w miejscu zamieszkania. Obywateli zaś i w ogóle szlachtę, księży i t. p. zostawiać pod aresztem, w oczekiwaniu dalszych od Jego Excellencji o przebaczeniu im rozporządzeń.

Na téj zasadzie seciny ludzi szczególniéj z prostego stanu a także dworzanie i szlachta w różnych miejscach już się stawili z uległością i osiedleni na miejscu zamieszkania. Wczoraj zaś t. j. we środę 21 sierpnia o godz. 12-éj o południu przypadkiem zaszedłszy do kościoła Ś. Jana byliśmy świadkami prawdziwie wzruszającego widowiska. Siedmiu ludzi ze szlachty: Walens Bańkowski, Ferdynand Romanowicz, Edward Wojszwiło, Przemysław Trzeciak, Stanisław Romanowicz, Antoni Grobicki i Feliks Kozłowski, z bandy powstańczéj, którzy się stawili w Wilnie, z żalem i prosząc o zmiłowanie, złożyło oczyszczającą przysięgę w kościele św. Jana, w obecności p. naczelnika gubernji rz. r. st. Paniutina, p. ob. gubernjalnego, wileńskiego powiatowego marszałka szlachty, kamerjunkra hr. Platera i wielu innych wojennych i cywilnych urzędników. Przyczém, nie zważając na niezwykłe w powszedni dzień nabożeństwo, zgromadzenie ludu, a szczególniéj dam było liczne.

Przy téj okoliczności dziekan m. Wilna, dr. teol. ks. Niemeksza powiedział krótką lecz silną, zupełnie ważności aktu odpowiednią mowę. Objaśnił im całą wielkość postępku, wypływającego z ich dobréj woli, wysokie znaczenie przysięgi w obec Boga i karę za krzywoprzysięstwo tak w religijnym jak w cywilnym względzie. Poczém odczytał rotę przysięgi, słowa któréj wszyscy, którzy powrócili, powtarzali głośno i dobitnie. W oczach ich wszystkich bez wyjątku były łzy i nikt nie mógł wątpić, że skrucha ich była zupełna. Ucałowaszy krzyż i Ewangelję świętą, oni podpisali rotę przysięgi; wówczas zabrzmiały organy, które pomimowoli wzruszyły serca obecnych. Potém p. naczelnik gubernji objawił im Najmiłościwsze CESARZA JEGO MOŚCI przebaczenie, objaśniwszy przy tém całą ważność złożonéj przez nich przysięgi i wyraziwszy nadzieję, że oni nie zostaną krzywoprzysięźcami i okażą się w zupełności godnymi téj wielkiéj Monarszéj łaski.

Uroczystą była ta chwila; zbłąkani, straceni dla towarzystwa, wracali swobodni na drogę prawdy i obowiązku, na drogę spokojnego społecznego życia. Wielu z obecnych winszowali im, ściskając ich po bratersku za ręce. I wątpimy czy znalazł się choć jeden z obecnych, któryby nie wzniósł serdecznych modłów do Boga, ażeby im zesłał spokój duszy, pracę i pełnienie wiernopoddańczego obowiązku, główne i jedyne podstawy dobrego bytu społeczeństw.

— Wiadomo, że złoczyńca, który się targnął na życie Wil. gub. marszałka szlachty, A. T. Domejki, zatrzymany został w nocy z 5-go na 6-tż sierpnia w Wilnie na stacji kolei żelaznéj. Nazywa się on Bieńkowski, rodem z Warszawy, z powołania felczer. Szczegóły tej nikczemnéj sprawy, jak i wiele innych podobnych spraw, rzucają bardzo askrawe światło na ducha tych prawideł, jakiemi w czynnościach swoich się przewodniczy tak nazwany polski rząd narodowy. Chwytając się z wściekłością wszystkich środków dla podtrzymania powstania, nakłamawszy się Bieńkowskiego Warszawski komitet rewolucyjny naznaczył mu za spełnienie zabójstwa 1000 rubli, które on miał otrzymać w Wilnie; i rzeczywiście zbrodniarz otrzymał pieniądze, lecz nie 1000 rub. jak wypadało wedle umowy, a tylko 650 rub.; reszta zaś w złożonym mu rachunku zaliczona była na podróż i utrzymanie jego w Wilnie i na wyprawienie mu zagranicznego pasportu; toznaczy ni mniéj ni więcéj, że komitet rewolucyjny oszukał swego kamrata, którego on posyłał na śmierć! Kradnąc seciny tysiąców rubli z banków i kass, on już tak się wdrożył w te bohaterskie czyny, że zaczyna teraz kraść ruble u swoich agentów, w ostatnich ich może chwilach życia. Wszakże u rozbójników nawet na wielkich drogach, i u nich względem swych braci rzemiosła zachowuje się pewnego rodzaju wzajemna rzetelność. I cóż dziwnego potém, że tak nazwany polski rewolucyjny rząd osypuje Rossję i Rossjan niezliczonemi potwarzami i kłamstwem, kiedy on z taką niesłychaną nieludzkością oszukuje swoich towarzyszów. Lecz na prawdę, niepodobna nie dziwić się, że są jeszcze lekkomyślni ludzie, którzy wierzą we wszystkie oświadczenia tego gniazda wyrzutków, które z taką ujmą dla czci narodowéj nazywa się polskim narodowym rządem (?!) i bezrozumnie słuchają jego rozporządzeń.

Częśc Nieurzędowa.

Wilno, 21 sierpnia.

POGLĄD OGÓLNY.

Czytelnicy znajdą niżéj cztéry pisma rządowe pruskie, które przyrzekliśmy im udzielić. W ich liczbie stoi na czele list króla Wilhelma I do cesarza Franciszka-Józefa. Powody nieprzybycia pierwszego na zjazd panujących we Frankfurcie są uzasadnione. Król pruski tłómaczy, że jako monarcha konstytucyjny nie mógłby wypowiedzieć ostatecznego postanowienia, w przedmiocie tak niezmiernéj wagi jakim jest zmiana Związku niemieckiego, bez zasięgnienia zdania radców swojéj korony. Tymczasem przełożenia austrjackie miano mu dopiero doręczyć we Frankfurcie; ubliżałoby zaś jego godności, gdyby zaskoczony znienacka miał objawić jakie postanowienie, które po głębszém zbadaniu rzeczy cofnąćby później należało. Nadto król żądał, aby zjazd panujących miał miejsce 1 października i poprzedzony został przez obrady ministrów państw niemieckich, na co gdy cesarz Franciszek-Józef nie zezwolił, król podobnież przychylić się do jego wezwania niemógł. List króla Wilhelma tchnie najwyższą grzecznością i ułożony jest bardzo umiejętnie.

Dwie depesze ministra spraw zagranicznych pruskich, pana v. Bismarck, do barona von Werther, posła pruskiego przy dworze wiedeńskim, rozwijają obszerniéj tenże przedmiot niemożności Prus należenia do kongresu panujących. P. von Bismarck głębiéj wchodzi w rozbiór przełożeń austrjackich i odwołuje się do memorjału, którego odpis posłowi udziela, a w którym zapewne zarzuty obszérniéj są rozwinięte i uzasadnione. Jeszcze dzienniki tego memorjału nie ogłosiły, nic więc z pewnością o sile zarzutów pana von Bismarck powiedzieć niemożna. Nakoniec depesza z d. 21 sierpnia ministra spraw zagranicznych do pana von Sydow pełnomocnego ministra pruskiego przy Związku niemieckim, obejmuje też same niemal myśli co i depesze do barona Werther; ale dodaje jeszcze arcy ważną wiadomość, że Prusy ogłoszą własny plan reformy związkowéj, oraz może jeszcze ważniejszą, że rząd pruski utworzenie izby poselskiéj poczytując za główną podstawę reformy, pragnie, aby wybory członków téj izby odbywały się w drodze powszechnego głosowania.

Tymczasem cesarz Franciszek-Józef we Frankfurcie nastaje na pilny i śpieszny rozbior przedstawionych przez siebie artykułów reformy i na ich ostateczne załatwienie.

Wiadomo, że pierwotna redakcja artykułu 3-go o dyrektorjacie uległa zmianie i zamiast 5-ciu, sześciu członków miało ją składać; chociaż atoli depesza telegraficzna doniosła, że dnia 24 sierpnia ta zmiana ostatecznie przyjętą została, jednakże najświeższa wiadomość z Frankfurtu z dnia 28-go wieczorem oznajmuje, że musiano przystąpić do nowéj redakcji projektu o składzie dyrektorjatu, który na konferencji 28-go sierpnia, odbytéj u cesarza, panującym udzielono.

Zdaje się, że przeważne miejsce zostawione w projekcie austrjackim dla Bawarji, zadrasnęło trzy inne królestwa, a mianowicie saskie, würtembergskie i hanowerskie. Wprawdzie Bawarja liczy 4,615,748, Saksonja zaś 2,122,148, Würtemberg 1,785,952 a Hanower 1,843,976 głów, a więc razem 5,752,076; nie zdawało się więc trzem królestwom nawet pod względem zbiorowéj ludności wyższym, stać niżéj od spółzwiązkowéj Bawarji.

W tym przedmiocie, w którym Austrji głównie chodziło o zapewnienie sobie zawsze stanowczéj większości, lubo cesarz Franciszek-Józef ustąpił wymaganiom panujących i zgodził się podnieść dyrektorjat z liczby 5-ciu do 6-ciu osób, tudzież, aby postanowienia wtenczas były prawomocne kiedy okaże się 4 głosy przeciw 2-m, wszakże w wypisaniu państw mianujących członków, Austrja do rzędu wielkich księstw policzyła przychylne sobie księstwa Nassauskie i Brunświckie, wielkie zaś księstwa Wejmarskie i Oldenburskie zniżono do stopnia księstw mających wybierać 6-go członka dyrektorjatu. W ten zatém sposób Austrja rozrządzałaby nietylko głosami Bawarji i 3-ch pozostałych królestw, ale nadto głosami wielkich księstw, coby jéj zawsze zapewniało niezbędną liczbę 2/3 głosów. Ponieważ projekt nowego składu dyrektorjatu dopiéro d. 28 sierpnia wieczorem udzielony został panującym, czekać należy, czy Austrja przeprowadzić go potrafi. Do wielu ustępstw pod tym względem cesarz Franciszek-Józef okaże się łatwym, wyjąwszy jednak, jeżeli dziennikom Europa i Gazeta narodowa wierzyć mamy, pod względem prezydencji, któréj w żadnym razie nie zgodzi się podzielić z Prusami. Z tego wszystkiego widać, że wielkie trudności otaczają jeszcze austryjacki plan reformy, ale z tego na co w cesarstwie patrzymy wynika przekonanie, że Franciszek-Józef statecznym jest w raz powziętych postanowieniach

Obok kongresu panujących we Frankfurcie, obraduje kongres posłów wyzwolonych wszystkich sejmów niemieckich. Ściśle mówiąc, niepodobna temu ostatniemu zgromadzeniu przyznać prawnego istnienia. Uchwały jego o tyle tylko obowiązywać mogą, o ile moralna ich doniosłość zapewni sobie znaczenia. Wszakże ta okoliczność, że trzystu posłów zjechało się do Frankfurtu i obradują nad sprawami Niemiec, pod oczami swoich panujących, nie pozwala milczeć o tém, co dzieje się na posiedzeniach tych mężów. Dnia 21 sierpnia odbyło się piérwsze posiedzenie, o godzinie 10 zrana w pięknym gmachu, zwanym Saalbau; zgromadziło się około 300-tu posłów; p Müller z Frankfurtu otworzył posiedzenie przemową, w któréj wyraził życzenie, aby obecny kongres zamienił się wkrótce na kongres niemiecki. Nebelthau z Kassel, wniosł w imię zgromadzenia mianowanie prezydentem pana Benningsena z Hanoweru, a wice prezesami pp. Barth z Bawarji i Unruh z Prus, co też natychmiast przyjęto.

Zgromadzenie umieściło na porządku dziennym rozbiór: naprzód sprawy niemieckiéj i programmatu austrjackiego; po 2-ie sprawy szlezwigsko-holsztyńskiéj; po 3-cie reorganizację kongresu posłów.

Komitet doradza przyjąć następne postanowienia w rzeczy sprawy niemieckiéj:

1) Kongres posłów widzi w samorzutném zagajeniu przez cesarza austrjackiego przygotowania reformy niemiecko-związkowéj konstytucji, oraz w ochoczém uczęstnictwie wszystkich niemal panujących i miast wolnych, szczęśliwe świadectwo zwycięzkiego przekonania, że teraźniejsze ustanowienia związkowe są niedostatecznemi i że potrzebują niezwłocznego odnowienia. Skutek tych usiłowań zależeć będzie od dalszego postępowania panujących i rządów niemieckich.

2) Kongres posłów niemoże wprawdzie spodziewać się zupełnego zaspokojenia pragnień, jednoty i potęgi narodu niemieckiego, tylko od wprowadzenia w życie konstytucji cesarstwa niemieckiego z d. 28 marca 1849 r.; wszakże ze względu na obecne okoliczności, na przesilenia wewnętrzne, na grożące niebespieczeństwa z zagranicy, kongres posłów nie może zająć czysto biernego stanowiska względem projektu austrjackiego, który zamierza zreorganizować związek państw, nadać mu zbiorową i spójniejszą

władzę wykonawczą, oraz właściwe przedstawicielstwo.

3) Niemniéj atoli kongres upatruje w niektorych rozporządzeniach projektu reformy powody do ciężkich zarzutów, głównie zaś te zarzuty odnoszą się do przedstawicielstwa mającego składać się z delegowanych rozmaitych parlamentów niemieckich, nie widzi w tém bowiem dostatecznych rękojmi, dla jednoty; przeciwnie kongres posłów musi doradzać utworzenie przedstawicielstwa wypływającego wprost z wyboru narodu, jako wstępny warunek powodzenia.

4) Kongres posłów niemieckich poczytuje nadto uznanie zupełnéj równości wielkich mocarstw niemieckich w Związku państw równie za sprawiedliwe, jak polityczne i sądzi, że wyłączenie prowincij pruskich, nieprzyjętych do Związku przed 1848 rokiem, niezgodne jest z warunkami spójniejszéj jednoty i pomnożenia sił Niemiec, do których dążyć powinna każda reforma związkowa.

5) W każdym razie kongres posłów widzi się zniewolonym do oświadczenia, że niepodobna mu oczekiwać pomyślnego rozwiązania reformy narodowéj od wyłącznego działania samych tylko rządów, lecz że poczytuje za niezbędne uzupełnienie tegoż działania, zwołanie zgromadzenia narodowego, opartego na prawidłach ustanowionych przez sam sejm niemiecki w uchwałach zapadłych 30 marca i 7 kwietnia 1848 r., oraz od przyzwolenia tego narodowego zgromadzenia. W tak zwołanem przedstawicielstwie, wola całego narodu znajdzie prawny swój wyraz. Roztrząśnie ono projekt w ogóle i w szczegółach, i w razie potrzeby doradzać będzie zmiany, pod ktoremi zgodzi się na przyjęcie projektu, bacząc, aby zagajone dzieło zamiast podniesienia i pokrzepienia życia narodowego nie przyniosło uszczerbku już nabytym prawom.

P. Venedey, doradza zgromadzeniu odroczyć się teraz, lecz zebrać się we Frankfurcie 18 października. Wówczas niech zjadą się wszyscy posłowie niemieccy dla roztrząśnienia nowéj konstytucji związkowéj, jeżeli taż konstytucja do tego dnia już przyjętą zostanie. W przeciwnym razie, gdyby panujący porozumieć się nie mogli, wówczas niech posłowie użyją wszystkich godziwych środków do wyjednania zjazdu parlamentu niemieckiego. Izba postanawia roztrząsnąć to wniesienie razem z doradzanemi przez komitet środkami.

P. Haeusser zabiera głos jako sprawozdawca komitetu. Projekt austrjacki, mowi, ogłoszony dopiéro został zawczoraj. Sąd o nim jest jeszcze niemożliwy, ale poczytywać to należy za zdarzenie szczęśliwe, że bez bezpośredniego nacisku okoliczności, jeden z najpotężniejszych panujących niemieckich, ujął w swe ręce rzecz jednoty, która odtąd zniknąć nie może z porządku dziennego. Należy przyznać tę zasługę Austrji.

Zabierali jeszcze głosy pp. Schulze-Delitsch, Woelck, Unruh, von Kalbe, Metz i inni mówcy; lecz nakoniec wnioski komitetu zostały jednomyślnie przyjęte z następnym dodatkiem:

„Komitet nieustający czuwać będzie najpilniéj nad dalszym biegiem sprawy reformy, lecz gdyby zaszły zdarzenia, lub gdyby wytoczono projekta odmienne, wymagające działania kongresu posłów,—komitet natychmiast poczyni stosowne kroki do zwołania zjazdu nadzwyczajnego, lub w danym razie zaniesie w imieniu kongresu poselskiego stosowne oświadczenia.“

Największym bez wątpienia dowodem szczerości panujących niemieckich w doprowadzeniu do skutku reformy związkowéj, jest ta okoliczność, że cesarz, królowie, wielcy-książęta i książęta niemieccy, pozwalają w jednymże czasie i miejscu obradować obok siebie zgromadzeniu obywateli, których żadne prawo, prócz samorzutnego uczucia obowiązku, do tego nie upoważnia. W przeciwnym zaś razie gdyby kongres posłów niemieckich poczytywany był za ubliżenie prawom panujących, dosyć byłoby postanowienia sejmu niemieckiego, który ciągle we Frankfurcie obraduje, aby senat tego wolnego miasta natychmiast posłów z murów swoich wyprawił. Posłowie, będący mężami zaufania ludu niemieckiego, sprawiedliwie ocenili zamiary rządów; a panujący patrząc na poważne i wolne od wszelkiéj namiętności postępowanie posłów, dla niedostatku formy, nie chcieli im przeszkadzać we wzajemnem sumiennem porozumieniu.

Innego rodzaju międzynarodowy kongres odbył się w Belgji, w mieście Malines. Zagajono na nim reformę obyczajów, pod względem chrześcijańskiéj przykładności. Obrażał obradujących szczególniéj gorszący wpływ, jaki wywierać mogą dzieła sztuki, w których nagość ciała ludzkiego przemaga. Znalazło się kilku mówców, którzy silnie mówili o zgorszeniu; ale wkrótce z tego artystycznego pola sprowadzono rozprawy na inne pole, a mianowicie na obronę władzy świeckiéj papieskiéj. Wielu domagało się pomnożenia bataljonu zuawów papieskich i urządzenia go w taki sposób, aby rzeczony bataljon był arcy wzorem chrześcijańskich żołnierzy; przedmiot potępienia dzieł malarstwa i rzeźby pod względem nagości, chociaż żwawo popierany, jednakże upadł. Zostawiono rzeczy po staremu. W innych rodzajach sztuki, a mianowicie co do muzyki, jeden z kanoników walenckich ubolewał nad skażeniem kantu choralnego, lubo przyznał, że skarga jego nie jest nową, bo o tém wspominano jeszcze w XII wieku. Byli redaktorowie dziennika Swiat, bronili się przeciw zarzutowi, że w słupach swoich czasopism umieszczali doniesienia teatralne. Kongres znalazł, że niepodobna w téj mierze przepisać ogólnych prawideł, ani zakazać widowisk, że ponieważ Francja znajduje się pod tym względem pod wpływem obyczajów wyłącznych, należy stosować się cokolwiek do nich.

Kongres domagał się usilnie, aby katolicy najtroskliwiéj święcili dzień niedzielny. Wszyscy to chwalą i życzyć by należało, aby europejskie przynajmniéj kraje to przykazanie Boskie wypełniały. Niezapomniano o szkołach, kongres znajduje, że najwłaściwiéj byłoby przyjąć wykład dogmatyczny.

Kardynał Wiseman gorąco zagrzewał do tolerancji religijnéj, szczególniéj wrażał katolikom belgijskim, aby zaniechali wszelkich sporów, bo dzięki królowi i konstytucji używają wszelkiéj swobody. Przeciwnie p. Schollaert potępiał gwałtownie protestantyzm; Hrabia de Montalembert mówił wprawdzie o swobodzie wyznań, z tego zwłaszcza powodu, że władza świecka nie może wyrokować o prawdzie w rzeczach wiary.

Po tych wszystkich mowach, kongres zamknął swe obrady, wyznaczeniem komitetu nieustającego, do czuwania nad dobrem katolicyzmu w przerwie zjazdów, które odtąd mają się corocznie odbywać, tudzież następnemi uchwałami:

Założyć akademję katolicką; bractwo N. Panny o wyjednanie jéj przyczyny dla kościoła; towarzystwo dawniejszych uczniów uniwersytetu Leodyjskiego, mające działać przeciwko towarzystwu byłych uczniów brukselskich. Ma to być podług wyrazów sprawozdawcy, pana van Biervliet, zastęp wojska dobrego, walczącego przeciw wojsku złości. Nakoniec kongres oświadczył się przeciw ogłaszaniu w dziennikach przypadków samobójstw.

We Francji posiedzenia rad powszechnych departamentowych zostały pootwierane dnia 14 sierpnia. Mowy prezydujących zajmują się wyłącznie sprawami miejscowemi. Życzenie cesarza Napoleona, aby polityka zewnętrzna usunięta była z porządku dziennego, zostało usłuchane. Zdaje się, że wszyscy prezydujący mówić będą w tym duchu, w jakim odezwał się pan Rouher przy otwarciu rady powszechnéj departamentu Puy-de-Dome. Umieścimy tę mowę w następnym N-rze Kurjera, jako służącą za modłę dla wszystkich innych.

Z innych krajów europejskich również nie dowiadujemy się nic ważniejszego. Donoszą wprawdzie z Frankfurtu, że dnia 27 sierpnia pełnomocnik duński przy sejmie związkowym złożył odpowiedź na list upominalny 9 lipca, o cofnienie manifestu 30 marca, wydanego przeciw księstwom nadelbiańskim i oświadczył w imieniu swojego rządu, że to cofnienie jest niemożliwém. Cesarz Franciszek-Józef doradza, jak wiadomo, środki przymusowe. Owoż piszą teraz z Kopenhagi, że w razie wkroczenia wojsk niemieckich do Holsztynu, król duński poczyta to za wypowiedzenie wojny swojéj koronie, nie zaś za wewnętrzną niemiecką zatargę, i natychmiast rozpocznie blokadę wszystkich portów niemieckich, położonych na brzegach morza Północnego. Rozumiano z początku, że Anglja na to nie pozwoli, ale depesza otrzymana z Kopenhagi z dnia 28 sierpnia donosi, że rząd angielski nie uczynił w téj mierze żadnego zarzutu. Inna depesza z tegoż samego dnia zapowiada, że król Hellenów, Jerzy, lubo miał nazajutrz dnia 29 ostatecznie opuścić Danję i przez Niemcy, Anglję i Francję udać się do Grecji,— wróci przecież do Kopenhagi i dopiéro pod koniec września rozpocznie zamierzoną podróż. Snać ostateczna uchwała parlamentu jońskiego opóźni się jeszcze o dni kilkanaście, co też i odkład wyjazdu królewskiego spowodowało.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Francja.

Paryż, 18 sierpnia. Cesarz bawi w obozie pod Chalons. Wiara w utrzymanie pokoju z dniem każdym coraz się więcéj umacnia. Więcéj powiedzieć można, nikt już dziś nie wierzy w możliwość blizkiéj wojny. Najgoliwsi jéj zwolennicy oskarżają Austrję, a nadewszystko Anglję o zamiar utrzymania bądź co bądź pokoju; a jeżeli nie śmieją głośno oskarżać o to rządu francuzkiego, tedy na ucho nie szczędzą mu złorzeczeń.

Parostatek tranzatlantycki miał dziś odpłynąć z portu Saint-Nazaire. Arcy-biskup meksykański i dwaj inni prałaci zabrali się na jego pokład. Wczorajszéj nocy wyprawiono depesze zapadłe na gabinetowéj radzie, odbytéj w Saint-Cloud. Upewniają, że te depesze nie obejmują rozkazu blizkiego powrótu ani marszałka Forey, ani jakiéjkolwiek części wojska. Rzeczywiście stan Meksyku nie pozwala jeszcze wycofać stamtąd półków francuzkich. W ostatecznym wypadku rząd dójdzie do kolejnego uspokojenia prowincji, ale dziś było by nieprzezornością osłabiać środki działania. Ortega, Aurellano, Carbajal, po lewéj i prawéj stronie Mexico stoją jeszcze pod bronią; opuszczenie San-Luiz de Potosi, przez Juareza jest bardzo niepewne, a przynajmniéj nic go dotąd nie potwierdziło. Również przystąpienie jenerałów Doblado i Comonfort do nowego rządu utworzonego w stolicy, jest bardzo wątpliwe. Mogła być powodem do tego domysłu w tém co się tycze jenerała Doblado, przyjaźń która go łączy z jenerałem La Salas, członkiem trymwiratu. O Comonforcie mówią, że usunął się od życia czynnego i postanowił osiąść na wsi.

Mimo sprzeczne lub obojętne rozumowania dzienników austrjackich, w kołach rządowych paryzkich nie wątpią o przyjęciu korony przez arcy-książęcia Maksymiljana. Utrzymują tu, że nigdy nie kładł on za warunek potwierdzenia swego wyboru, przez głosowanie powszechne, bo wié doskonale, że to jest niemożliwe w kraju niedostępnym w wielkiéj liczbie swojéj przestrzeni, w kraju, którego mieszkańcy składają się z $^{9}/_{10}$ ludności zupełnie nieokrzesanéj, w pół a nawet zupełnie dzikiéj, jak naprzykład ludność nad skałami oceanu Spokojnego i rozsiana nad stokiem atlantyckim.

Arcy-książe znajdzie więc wystarczającem, kiedy w miastach obwodowych odbędzie się ten sam obrzęd, jaki był zachowany w Mexico. Dodają, że instrukcje wysłane przez ostatni parostatek właśnie ułożone są w tym duchu.

Nakoniec i wbrew przeświadczeniu powszechnemu, niektórzy utrzymują, że rząd angielski nie czyni żadnego zarzutu przeciw wprowadzeniu na tron arcyksiążęcia, ani przeciw okolicznościom, które przyłożyły się do jego wyboru.

W pośród tych krzyżujących się sprzeczności, niewiadomo gdzie szukać prawdy; stan rzeczy wkrótce się wyjaśni, zwłaszcza jeżeli prawda, co dziś powtarzają, że cesarz austryjacki chce zastosować się do zdania króla Belgów, tudzież że arcyksiąże Maksymiljan z małżonką swoją, przybędą niebawem do Brukselli dla zasięgnienia mądréj rady ojcowskiéj.

Tymczasem mniemanie powszechne z prawdziwą pociechą ujrzało w dzisiejszym Monitorze cofnienie niektórych rozporządzeń poczynionych w Meksyku.

Paryż, 19 sierpnia. Książe Hohenzollern-Sigmaringen, krewny króla pruskiego, pomnożył liczbę dostojnych gości, których cesarz przyjmuje teraz w obozie Szalońskim. Dziś z pewnością utrzymują, że cesarz wróci 26 sierpnia do Paryża. Pan Drouyn de Lhuys, który ma otworzyć w Laon posiedzenia rady powszechnéj otrzymał rozkaz, aby na dzień 28 sierpnia znajdował się w ministerstwie spraw zagranicznych.

Odjazd cesarzowéj do Biarritz nastąpi 1-go września.

Według krążących teraz pogłosek trzéj, z liczby schwytanych złoczyńców na pokładzie okrętu Aunis, mają być wydani rządowi włoskiemu. Do wydania dwóch innych niema dostatecznych powodów. Hr. de Sclopis prezes senatu turyńskiego znajduje się teraz w Paryżu, gdzie dni kilka zabawi. Towarzyszy mu naczelnik gabinetu ministra wojny. Hr. de Sclopis wraca z Vichy, gdzie kilkakrotnie był przyjmowany przez cesarza.

Jeśli wierzyć rozniesionym dziś pogłoskom, wydano hasło, aby wszyscy stronnicy rządu unikali, o ile można, w mowach swoich na posiedzeniach rad powszechnych, poruszać zadania polityczne. Trudno jednak spodziewać się ogólnego posłuszeństwa temu hasłu.

Doniesiono o śmierci pana Aladenize, towarzysza książęcia Ludwika Napoleona w jednéj z podjętych przezeń wypraw, w celu dobijania się o tron francuzki. Pan Aladenize liczył się w wojsku i z kolei zajmował posady konsularne. Z niewiadomych przyczyn, targnął się na własne życie; przeniesiony z hotelu, w którym mieszkał, do domu zdrowia, umarł w nim dnia 21 sierpnia; pogrzebem zajął się minister wojny.

Zapewniają, że hr. Dubois de Saligny wkrótce wróci z Meksyku do Paryża. Posadę jego, jako ministra pełnomocnego, ma zająć hr. de Montholon, dziś jeneralny konsul w New-Yorku.

Urządzenie zadania meksykańskiego ma być przedmiotem rokowań między głównemi mocarstwami europejskiemi i dla tego hr. Dubois de Saligny, doskonale Meksyk znający, wezwany jest do Francji dla użycia go przy tych rokowaniach.

Podług listu pisanego z Mexico przez pana Matrillo, zgromadzenie meksykańskie uchwaliło dziękczynne adresy do cesarza Francuzów, jenerała Forey, wojska francuzko-meksykańskiego, jenerała Almonte i hr. de Saligny, oraz do innych osób, które przyczyniły się do tego wielkiego dzieła.

Dziennik „Sociedad“ z dnia 12 lipca, wymienia te osoby, a mianowicie: pp. Gutierrez de Estrada, doktora Miranda, don José Hidalgo i don José Maria Andrade.

Najświeższe wiadomości z Aten malują stan Grecji jak bardzo polepszony od czasu dowiedzenia się, że książe Jerzy przyjął koronę. Stronnictwa broń złożyły, umysły dziś spokojniejsze, czekają w uczuciu miłości na przybycie nowego króla.

Według najnowszych wieści, król Jerzy wyjedzie z Kopenhagi w towarzystwie jenerała Kalergis około 10 września i w ostatnich dniach tegoż miesiąca przybędzie do Paryża. W ten sposób, król Hellenów stanie w Paryżu spółcześnie z powrótem cesarza z Biarritz i dozna przyjęcia godnego swojego stopnia.

Czytamy w dzienniku paryzkim Temps:

Dziennik „France“ zapowiadając wczoraj wieczorem wyjazd księdza Labastida, arcybiskupa meksykańskiego i członka tryumwiratu dodaje, że ten arcypasterz wiezie z sobą list pisany przez arcyksiążęcia Maksymiljana, obejmujący warunki, pod któremi przyjmie on tron meksykański.

Rozumiémy, że dziennik „France“ jest w błędzie. Ksiądz Labastida mógł otrzymać list od arcyksiążęcia, dla udzielenia go swoim spółtryumvirom; ale jest zupełnie niedokładném twierdzenie, że ten list obejmuje warunki, pod któremi brat Franciszka Józefa przyjmie koronę, z téj prostéj przyczyny, że jéj przyjęcie lub odrzucenie nie będzie toczyć się między arcyksiążęciem i Meksykanami, ale między gabinetem wiedeńskim i mocarstwami, które podpisały umowę 31 października 1861. Należy bowiem położyć różnicę między osobistemi życzeniami arcyksiążęcia Maksymiljana i wymaganiami polityki. Że książe młody, rozumny, znudzony nieczynnością godną pożałowania i niedobrowolną, gotów jest przyjąć nawet wątpliwą koronę, dla otworzenia przestworu prawowitemu polotowi i potrzebie działalności, nikogo to nie zadziwi: ale czy godzi się domowi lotaryngsko-habsburgskiemu, cesarzowi Franciszkowi Józefowi, radzie jego ministrów wdawać płocho Austrję w przedsięwzięcie tak jeszcze mętne, jakiem jest dźwignienie cesarstwa w Meksyku?

Aby zamierzany tron przyjąć, potrzeba widzieć jakiekolwiek rękojmie jego trwałości. Nadaremnie gabinet wiedeński wołać będzie, że zachowa się bierne, zawsze spadnie nań odpowiedzialność za nieszczęścia, jakie zwaliły by się na głowę arcyksiążęca domu cesarskiego.

W obec niestałości przywiązanéj do wyprawy czysto wojennéj, rząd austrjacki oglądać się musi na trwałość rękojmi; szczególniéj zaś uczynić to powinien w obec niezaprzeczonego oporu Stanów Zjednoczonych przeciw przeobrażeniu Meksyku. Owoż te rękojmie trzy tylko państwa morskie, które bezpośrednio stan Ameryki obchodzi, dostarczyć mogą, a mianowicie Hiszpanja, Anglja i Francja.

Czy istnieje jednak jakiekolwiek prawdopodobieństwo, aby Hiszpanja obrażona wyłączeniem swojego królewskiego domu, miała pośpieszyć z rękojmiami korony dla obcego książęcia? Postępowanie Anglji w sprawie Meksykańskiéj i podania jéj polityki, czy upoważniają do wiary, że zechce wspierać obrót rzeczy dotknięty w jéj oczach grzechem pierworodnym pomocy francuzkiéj? Te dwa państwa, w ostatnim razie ograniczą się uznaniem nowego cesarstwa, ale ręczyć za trwałość jego nie będą; a choćby tron Maksymiljana posiadł ich rękojmie, żyje przykład króla Ottona i naucza jaką siłę mają protokoły i jaką wartość traktaty tego rodzaju! Nie chcemy wcale odgadywać zamiarów rządu austrjackiego; wyrażając nasze myśli, chcieliśmy tylko wskazać trudności otaczające całą tę sprawę.

Na te uwagi dziennika paryskiego Temps p. de la Gueronnière odpowiada:

Dziennik Temps zaprzecza nie rzeczywistości, ale prawdopodobieństwu posłannictwa księdza arcy-biskupa Labastida, którem arcyksiąże Maksymiljan upoważnił go do spółtryumwirów.

Co do nas, obstajemy przy dokładności naszych doniesień. Podług prawa, arcy-książe Maksymiljan nie potrzebuje żadnego cudzoziemskiego przyzwolenia na przyjęcie cesarsko-meksykańskiéj korony. Nie zbywa na przykładach powoływania panujących do berła bez szukania na to zgody innych rządów. Świeży wybor króla Hellenów jest stanowczym tego dowodem. Jedyna niedogodność, na jaką taki panujący narazić się może, na tém polega, że od razu przez wszystkich uznanym nie zostanie, ale mimo to, nic mu nie przeszkadza do rządzenia prawidłowie i spokojnie.

— Paryż 20 sierpnia. Wiadomości z Japonji są ważne. Cesarz świecki, czyli tak zwany Taïkun, posiadający rzeczywistą władzę, wszedł w stosunki z Europą, rokował z nią i stolicę swoję ma w Yeddo. Aż dotąd trzymał on w odosobnieniu cesarza duchownego zwanego Mikado w pewnego rodzaju czci bałwochwalczéj, ale bezsilnéj. W skutek zdarzeń wywołanych przez udzielony wstęp Europejczykom do cesarstwa Japońskiego panowie przerzucili się na stronę cesarza duchownego, z którym dawniéj postępowali jak z jawnym swoim wrogiem. Silni jego powagą, zmusili Taïkuna udać się do Miaco i złożyć hołd swemu duchownemu towarzyszowi. Owoż, rozeszła się wieść, że skorzystawszy z téj zręczności Daïmiosy wtrącili do więzienia, niektórzy zaś mówią, że ściąć kazali Taïkuna. Że zaś cesarz świecki rokował z Europejczykami, że we wszystkich sporach zmierzał do utrzymania pokoju i zgody, łatwo zrozumieć ile na tém zależy, aby się te pogłoski nie sprawdziły. Zważywszy, że w Japonji, gdzie wszystko jest kłamstwem, ciemnością, wykrętarstwem, czekać należy, nim się rzeczy wyjaśnią.

— Monitor powszechny umieścił następny list z obozu szalońskiego, pisany d. 19 sierpnia:

Wczoraj cesarz przejrzał oboz w całéj jego obszerności: następnie zwiedził we wszystkich szczegółach zakłady wojskowe i szpitale półkowe. Znalazł je godnemi największych pochwał; przekonał się o wybornym stanie zdrowia, na które wielkie upały niewywarły wpływu.

Za powrótem swoim do kwatery cesarskiéj, przyjął marszałka książęcia Tetuanu, który przybył dla znajdowania się na wielkich obrótach mających odbyć się w przyszły piątek i poniedziałek 21 i 24 sierpnia; marszałkowi hiszpańskiemu towarzyszą jenerałowie brygady Caballero, de Rhodas i Sosias, komendant Osma i kapitan Queipo de Hano.

Dzisiejszego rana, cesarz znajdował się na doświadczeniach strzelnictwa artylerji polowéj. O godzinie 1-éj po południu naj. pan udał się do Châlons, dla zwiedzenia wielkiego zakładu pana Jackson i osądzenia naocznego cudownych udoskonaleń zaprowadzonych pod jego kierunkiem w sztucznem zapładnianiu zbóż i drzew owocowych przez pana Danjela Hooibrenck, co ma być źrzódłem wielkich bogactw dla Francji.

Cesarz ucieszony wypadkami, które na własne oczy oglądał, raczył ozdobić krzyżem kawalerskim legji honorowéj pana Jackson za usługi złożone przezeń przemysłowi i handlowi i pana Danjela Hooibrenck, za sposoby tak bogate w przyszłość, któremi kraj uposażył.

Robotnicy pana Jackson i mieszkańcy przedmieścia, którzy sami jedni tylko wiedzieli o odwiedzinach n. pana, pozdrowili go najżywszemi i pełnemi zapału okrzykami.

Dziś wieczorem o godzinie 7-éj przybyli do kwatery cesarskiéj, dla zabawienia aż do końca pobytu w obozie n. pana, książe Hohenzollern z synem książęciem Antonim. Towarzyszą jego kr. wysokości: adjutant kapitan von Borries, major baron von Loe, półkownik von Riuch i podpółkownik von Wedel.

Marszałkowie: hr. Randon, minister wojny, książe Magenta, tudzież jenerał angielski Hamilton, są w obozie gośćmi cesarskimi. Zdrowie n. pana jest wyborne.

Dnia 20 sierpnia, cesarz i następca tronu byli obecnymi na wyścigach obozowych. Mimo niepogodę, napływ z departamentu był wielki, za każdém ukazaniem się cesarza i jego syna, witały ich serdeczne pozdrowienia. Wieczorem cesarz znajdował się na teatrze obozowym.

— Paryż 22 sierpnia wieczorem. Dziennik France udziela wiadomości otrzymane z Vera-Cruz z d. 24 lipca. W owym czasie miasta Jalapa, Cordova, Orizaba, Tlascala i Cholula, wyprawiły adresy przystąpienia do uchwały junty meksykańskiéj. Spodziewano się nadejścia adresów i z innych miejscowości.

Jenerał Comonfort żądał listu żelaznego dla udania się do stolicy, a tymczasem w rozkazie dziennym zagrzewał wojsko do poddania się woli narodowéj uczciwie i bez przymusu objawionéj; wyraził w swym rozkazie, że jeżeli lud meksykański żąda monarchji przedstawicielskiéj, należy poddać się woli narodu.

Codzień Juarez widzi się bardziéj osamotnionym; prośba jego o pomoc, zaniesiona do Stanów Zjednoczonych nie może wziąść skutku, bo chociaż p. Lafuente przybył do Washingtonu, niepodobna, aby prezydent Lincoln mógł tak prędko zająć się sprawą meksykańską.

— Monitor powszechny uwiadamia d. 21 sierpnia, że cesarz w towarzystwie książąt Hohenzollern, ojca i syna; książęcia Joachima Murata; marszałka O'Donella, książęcia Tetuanu; marszałków: Randon i Mac-Mahon, tudzież jenerała angielskiego Hamilton, znajdował się na wielkich obrótach, dowodzonych przez marszałka hrabiego Baraguay d'Hilliers, główno-dowodzącego obozu.

O godzinie 1-éj, następca tronu konno połączył się z ojcem i pozostał przy nim aż do końca obrotów. Wieczorem wielki obiad w kwaterze cesarskiéj. W sóbotę cesarz będzie z rana na porównawczych doświadczeniach strzelnictwa piechoty.

P. Thiers ma wkrótce wydać dziełko pod nazwą Austrja i jéj reformy. Wszyscy z niecierpliwością oczekują na jego wyjście.

— Dziennik Wiek (le Siècle) uwiadamia, że w Lyonie o mało nie przyszło do wielkiéj kłótni między arcy-biskupem i prymasem Gallji, księdzem kardynałem de Bonald, a marszałkiem Canrobert. D. 15 sierpnia kardynał wjeżdżał do swojéj katedry dla znajdowania się na nabożeństwie z powodu imienin cesarza. Poprzedził go na tęż uroczystość marszałek Canrobert. Przy oddaniu czci wodzowi, bębny i trąby zagrzmiały przeciągłym odgłosem; na powitanie kardynała bębniono i trąbiono daleko krócéj. Obraziło to prymasa, gorzko zatém w liście pisanym z tego powodu wyrzucał marszałkowi wyrządzone sobie uchybienie. Szczęściem, że marszałek Canrobert uznał w tém winę tamburmażora i przeprosić mu księdza kardynała rozkazał.

Prusy.

Berlin, 24 sierpnia. Dzienniki tutejsze ogłosiły kilka ważnych dokumentów odnoszących się do zjazdu panujących we Frankfurcie; podajemy je w dosłównym przekładzie.

I.

Depesza p. von Bismarck, ministra spraw zagranicznych pruskich do barona von Werther posła pruskiego przy dworze cesarskim w Wiedniu, d. 13 sierpnia 1863.

Przesyłam przy niniejszém odpis Promemoria, którą cesarz jego mość austrjacki wręczył naszemu naj. królowi w Gastein, w dniu zaproszenia go do Frankfurtu. Rzeczone pismo miało na celu wyłożyć pobudki tych zaprosin i same projekta reformy.

Ten dokument tak ze swéj treści, jak ze sposobu jego udzielenia, przybiera tak znakomitą doniosłość, że powinien był być nie tylko przedmiotem naszych głębokich rozmyślań, ale musiał też wywołać z naszéj strony potrzebę nowych objaśnień.

Przedewszystkiém zdziwić nas musiał sposób, w jaki przełożenia reformy organicznéj konstytucji związkowéj, są tłumaczone a to przez mniemania podające w wątpliwość samę zasadę ogniwa związkowego.

Nic nas nie przygotowało do widzenia w traktatach związkowych, dla sumiennego zastosowania których nieprzestajemy od pół-wieku czynić tak znakomitych ofiar, bądź w rzeczywistych usługach, bądź w wyrzeczeniu się swobodnego ruchu naszéj własnéj polityki, do widzenia, mówię, aby te traktaty, potępione przez rząd cesarski, były już instytucją bez żadnéj wartości i zbutwiałą. Promemoria obejmuje w tym względzie, wywody dające do zrozumienia, że dzisiejsze ogniwo związkowe, nazwane zupełnie chaotyczném, uważane jest przez Austrję za rozprzężone.

„Rzeczywiście, czytamy w tém piśmie, nie przedstawimy sobie zbyt smutnego obrazu tego stanu, gdy uznamy, że rządy niemieckie nieznajdują się już, w téj chwili, w trwałym związku wzajemności ustalonéj przez traktaty, lecz, że tylko żyją, jedne obok drugich, w oczekiwaniu i przeczuciu blizkich nieszczęść.

Czytamy daléj, że w drodze postępowéj odwrócono się od istniejącego Związku; jest też wzmianka o zwaliskach chwiejącego się prawidłowego porządku, o zwaliskach, którym sama tylko chęć, aby ściany grożące upadkiem, oparły się jeszcze do pierwszéj burzy, nie zdoła bynajmniéj nadać potrzebnéj trwałości i które nakoniec objawia, że podstawa traktatów związkowych chwieje się pod nogami tego, co na niéj staje.

Nigdy niebyliśmy ślepymi na wady konstytucji związkowéj, ale aż dotąd, w usiłowaniach naszych w rzeczy reformy, nie sądziliśmy, aby rzucenie się samopas, które musiało

wyniknąć z przypuszczenia zbutwiałości traktatów związkowych, było pozwolone i nie myśliliśmy być zgodném z dobrem Niemiec i naszych spółzwiązkowych, przykładać rękę do burzenia istniejącego porządku prawnego, nimby miano pewność, zastąpienia go nowemi zupełnemi utworami.

Rząd cesarski mniema: ż e b y ł o b y n i e-jakąś ironją, chcieć stosować do położenia Niemiec to twierdzenie, prawdziwe w zasadzie, które tenże rząd uwierzył, iż zbutwiałość położenia i niemożliwość jego utrzymania, nie dają widzieć zagrażających następstw, we wstrząśnieniu stojącej jeszcze budowy, nawet w s w o b o d n i e w y b r a n é j c h w i l i p r z e s i l e n i a i n i e b e z p i e c z e ń-s t w a.

Niemogło uniknąć uwagi rządu cesarskiego, że te oświadczenia urzędowie udzielone, stowarzyszonym w związku niemieckim, jako sąd należycie uzasadniony, dworu prezydującego na sejmie związkowym, potężnie muszą same w siebie, rozwinąć i w Niemczech i zagranicą przekonanie; ż e a n i A u s t r j a, a n i P r u s y, a n i i n n e p a ń s t w a n i e-m i e c k i e n i e m o g ą o p r z e ć s i ę, z j a-k i m k o l w i e k s t o p n i e m u f n o ś c i, n a Z w i ą z k u, w o b e c n y m j e g o u k ł a d z i e.

A jednak na téj u f n o ś c i polega całe powodzenie Związku i możliwość osiągnienia przez niego pierwotnego celu, to jest wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa Niemiec.

Niewiadomo nam, jakich równoważnych korzyści poszukuje rząd cesarski d l a s t o s u n-k ó w t r w a ł y c h i w z a j e m n y c h, o p a r t y c h n a t r a k t a t a c h, k t ó r e, j e g o z d a n i e m, j u ż n i e j e d n o c z ą t e r a z r z ą d ó w n i e m i e c k i c h. Nie zagaił on rokowań z nami w tym przedmiocie, a P r o m e m o r i a pod tym względem przedstawia niezupełne tylko skazówki. Ale jeżeli nie uda się utworzyć innych ustanowień, zdolnych, lepiéj niż dzisiejsze, pogodzić wzajemne sprzeczności wspólnych potrzeb, jedynym owocem zwierzeń, jakie rząd cesarski poczynił swoim współzwiązkowym, będzie zachwianie ufności w traktaty związkowe.

W każdym razie, dziś przynajmniéj, wyprowadzamy prawo i powinność żądania objaśnień, czy Austrja i państwa mające wziąć udział w kongresie frankfurckim, w skutek wyrozumowanego wezwania cesarskiego dworu, uznają lub nie, bez żadnych zastrzeżeń, obowiązki wypływające z traktatów. Oczywista, że odpowiedź na to pytanie powinna mieć wpływ bardzo stanowczy na istotne podstawy całéj naszéj polityki.

Proszę więc rozmówić się w tym duchu z panem ministrem cesarskim spraw zagranicznych, i zażądać od niego otwartéj i kategorycznéj odpowiedzi ze strony jego rządu.

Upoważniam do doręczenia niniejszego pisma. Gastein, 13 sierpnia 1863.

von Bismarck.

II.

D e p e s z a p a n a v o n B i s m a r c k d o b a r o n a v o n W e r t h e r.

Z wczorajszego pisma mojego o memorjale, w którym wyłożone były pobudki do wezwania n. naszego króla na kongres franfurcki, postrzegłeś w. d., że szczególniéj leży nam na sercu ułatwienie zadań, bez rozwiązania których wszelka dążność do reformy konstytucji związkowéj, naszem zdaniem, nie miała by podstawy. Zastrzegając sobie czas bliższego rozpatrzenia się w tym przedmiocie, mam zaszczyt udzielić dziś w. d. niektóre uwagi nad brzmieniem i kształtem uczynionych nam oświadczeń.

Po przybyciu sesarza Franciszka - Józefa do Gastein d. 2-go sierpnia, jego c. mość skorzystał z odwiedzin złożonych nazajutrz panu naszemu najmiłościwszemu i wszedł z jego kr. mością w rozmowę o reformie związkowéj, przyczém doręczył memorjał wczoraj przy piśmie mojem d. 13 sierpnia, w. d. przesłany. N. cesarz w tymże czasie oznajmił, że kongres panujących zbierze się d. 16 we Frankfurcie; że dyrektorjat z 5-ciu panujących odtąd stać będzie na czele Związku; że sejm niemiecki nie przestanie roztrząsać spraw bieżących, lecz że potrzebnem jest utworzenie dwóch izb, pierwszéj złożonéj ze wszystkich panujących Związku i zbierającéj się periodycznie, drugiéj złożonéj z delegowanych rozmaitych sejmów niemieckich i opatrzonéj władzą radną.

W ciągu téj rozmowy i dwóch innych, w tym że dniu odbytych, n. król przedstawił cesarzowi zarzuty wypisane w załączonym tu memorjale i ostatecznie objawił, przy pożegnaniu, że kongres panujących niemógł w żadnym razie być z pożytkiem zwołany przed 1-m października, wymagał bowiem prac przygotowawczych.

Pamiętny na treść tych rozmów, n. król był nadzwyczaj zdziwiony, kiedy 3 sierpnia wieczorem otrzymał przez pośrednictwo adjutanta cesarskiego, wkrótce po pożegnaniu, wezwanie urzędowe podpisane d. 31 lipca, aby przybył na kongres do Frankfurtu 16 sierpnia.

Wiadomo jest w. d. brzmienie zaprosin, a również odpowiedzi danéj 4-tego miesiąca n. cesarzowi przez pana naszego najmiłościwszego. Dla dostarczenia gabinetowi cesarskiemu możności przyjęcia swych postanowień, po oznajomieniu się z postanowieniami rządu królewskiego, n. król przesłał tegoż 4-go sierpnia jego c. mości telegrammę, w któréj stanowczo wymówił się od zaprosin na dzień 16-ty.

Nie zważając na to, rozesłano wezwania austrjackie tegoż samego dnia, pod datą 31 lipca, bez czekania na odpowiedź królewską na list cesarski.

Znowu adjutant cesarski wręczył dnia 7 sierpnia n. królowi powtórne zaprosiny, z przyłączonym memorjałem, którego odpis przy niniejszem przesyłam. W tych zaprosinach przekładano jego kr. mości, aby dla nieprzerywania leków, których prawidłowe używanie nie pozwalało jego kr. mości znajdować się d. 16 we Frankfurcie, wysłał na kongres, którego z książąt krwi, opatrzonego pełnomocnictwem.

Na tém ograniczyły się listy, pisane z powodu zaprosin cesarskich.

Sądzę, że przełożenia mające tak potężnie wpływać na wspólne potrzeby wszystkich państw Związku, jeżeli miały przynieść owoc, nie mogły być przygotowane, przez jeden tylko rząd związkowy i postanowione w sposob zdumiewający dla innych rządów, ani poddane znienacka (e x a b r u p t o) sankcji panujących. Wierzę, że godność króla, pana mego najmiłościwszego, nie pozwala mu jechać do Frankfurtu, dla usłyszenia projektów tyczących się Związku, o których uprzednio niezasięgano rady Prus, a których cała doniosłość miała być odkrytą n. panu dopiero we Frankfurcie.

Dla uczynienia tego rodzaju zadań tak dojrzałemi, aby monarchowie osobiście wyrzec o nich mogli, roztrząśnienie ich w drodze dyplomatycznéj, lub na konferencjach ministerjalnych, było niezbędne.

Nie wiem, na jakiem doświadczeniu rząd cesarski opiera wyrażone w drugim memorjale twierdzenie, że same konferencje ministerjalne muszą być zawsze bezowocne i że byłoby nieprzyzwoitością ponawiać w zgłębiających obradach ciągle bezskuteczne próby. Od konferencij drezdeńskich, o ile nam wiadomo, reforma związkowa, nie ulegała tego rodzaju obradom. Niema powodu, dla którego miałbym prosić króla o objawienie mi swego zdania o projektach w mowie będącéj reformy, dopóty przynajmniéj, dopóki posiadać będziemy tylko skazówki ogólne i niezupełne, tak brzmienia, jak i doniosłości tych projektów.

Dla postępowania swojego, w. d. znajdziesz potrzebną naukę w załączonym tu memorjale, w którym król wypisał zarzuty, jakie sam uczynił cesarzowi, a który to memorjał posłany został d. 4 sierpnia do Wiednia.

Rząd królewski znajdował ze swéj strony, że chwila nie dobrze była wybraną na zagajenie projektu reformy; ale jeżeli rząd będzie zniewolony tłómaczyć się w téj mierze, przyjdzie mu odwołać się do uwag wypowiedzianych w naszym głosie, z rzeczy delegowanych, na posiedzeniu 22 stycznia bież. roku, uwag w. d. znajomych,— i przyjdzie mu powtórzyć oświadczenie, że przedstawicielstwo ludu niemieckiego, wybrane według liczby ludności w drodze bezpośredniego głosowania i mające prawo obradowania w przedmiotach ściągających się do potrzeb Związku niemieckiego — samo jedno tylko może stanowić podstawę instytucij, na rzecz których rząd pruski mógł by wyrzec się jakiejkolwiek części swojéj autonomji, bez zadania ciężkiego ciosu dobru swych własnych poddanych i politycznemu stanowisku państwa pruskiego.

Upoważniam w. d. do odczytania téj depeszy hrabiemu Rechberg. Gastejn, 14 sierpnia 1863 roku.

Von Bismarck.

III.

L i s t k r ó l a W i l h e l m a I d o c e s a r z a F r a n c i s z k a - J ó z e f a

Najjaśniejszy i potężny panie, najmilszy bracie i przyjacielu.

W. c. mość, wspólnie z najjaśniejszymi naszymi sprzymierzeńcami, panującymi niemieckimi i delegowanymi miast wolnych, zgromadzonymi we Frankfurcie, przesłałeś mi nowe wezwanie, które n. król saski dobrotliwie mi wręczył, przy dołączeniu ustnych objaśnień. Po troskliwem, w uczuciu przyjaźni związkowéj zastanowieniu się nad jego treścią, mam zaszczyt odpowiedzieć co następuje:

W liście moim 4. bież. miesiąca, obok wynurzenia gotowości mojéj we wspólnéj pracy nad będącemi na dobie ulepszeniami konstytucji związkowéj, wyraziłem przekonanie, że podobnego dzieła, bez obszernych prac wstępnych, przedsięwziąć nie może zjazd panujących, jeżeli idzie o jego powodzenie. Dla tego musiałem, z wielkim moim żalem, odmówić wezwaniu w. majestatu, abym znajdował się d. 16 bież. miesiąca na zgromadzeniu frankfurckiem.

Lubo boli mię znowu odmawiać zaprosinom wyrażonym w sposób tak dla mnie pochlebny, wszakże przekonanie moje nie zmieniło się od owego, które spowodowało odpowiedź moję d. 4-go bież. miesiąca, a w którem trwam tém mocniéj, że aż do dziś dnia nie udzielono mi urzędowie przełożeń wziętych za podstawę roztrząsań, i że to co o nich wiem inną drogą, pokrzepia mię tylko w myśli, nie stanowienia nic o nich, nim po prawidłowym rozbiorze téj sprawy przez moich radców, zmiany, o których wprowadzenie chodzi w konstytucji związkowéj, zostaną troskliwie zbadane w tych zwłaszcza częściach, które obchodzą stanowisko prawowite Prus, jako mocarstwa, i prawowite potrzeby narodu. Winienem to mojemu krajowi i sprawie Niemiec nie występować przed moimi spółzwiązkowymi, przed podobnym roztrząśnieniem zagajonych pytań, z żadnem oświadczeniem, które wiązać by mię mogło; bez takich zaś oświadczeń, uczęstnictwo moje w rozprawach było by nie możliwe.

Ta okoliczność nie przeszkodzi mi, najchętniéj i najtroskliwiéj, jak to zawsze czyniłem we wspólnych patryotycznych potrzebach, brać w uwagę wszystkiego co moi spółzwiązkowi udzielić mi zechcą. Proszę w. majestat i naszych najjaśniejszych spółzwiązkowych, zebranych we Frankfurcie, przyjąć najszczersze wyrazy przyjaźni związkowéj, z jaką zostaję w. majestatu życzliwym bratem i przyjacielem.

(Podpisano) W i l h e l m.

B a d e n 20 sierpnia 1863 r.

IV.

D e p e s z a p a n a v o n B i s m a r c k d o p a n a v o n S y d o w, p o s ł a p r u s k i e g o p r z y s e j m i e z w i ą z k o w y m.

Z uprzednich moich zawiadomień, tudzież z udzielonego dzisiaj, nabyłeś w. d. pewności, że n. król trwa co do projektów austrjackich reformy, w przekonaniu wypowiedzianém w liście 4-go bież. miesiąca, w odpowiedź na wezwanie jego ces. austrjackiéj mości.

Kiedy n. król bierze udział w obradach zgromadzenia panujących niemieckich, wymaga tego po nim jego godność, aby mające się uczynić przez jego kr. mość monarchom sprzymierzonym oświadczenia, stanowiące o przyszłości naszego królestwa i jego działaniu w Związku, były dobrze obmyślaném wyrażeniem woli i mniemania królewskiego i aby posiadały moc obowiązującą.

Zasady, których statecznie trzymano się w monarchji pruskiéj, chcą aby postanowienia tyczące się dobra państwa, nie inaczéj były przedsiębrane, jak po przepisowém, prawném roztrząśnieniu ich przez właściwe władze. N. pan mniéj niż kiedykolwiek chce ucbylać się od tego prawidła, w razie, w którym chodzi o postanowienia najważniejsze i takiego rodzaju, że byłyby zdolne pociągnąć za sobą najtrudniejsze następstwa, do jakich monarcha, przez wzgląd na dobro państw swoich, mógłby być doprowadzony. Kiedy więc n. król z powodu podróży swojéj do wód, został niespodzianie zaproszony, i to w bardzo krótkim przeciągu czasu do uczęstnictwa w stanowczych rozprawach nad przeobrażeniem z gruntu traktatów związkowych, na zasadzie programatu, który miał być udzielony jego kr. mości dopiéro we Frankfurcie,— przekonania ożywiające jego kr. mość co do obowiązków, jakie ma względem własnego kraju, oraz względem panujących, z którymi miałby rokować, wzbraniały mu tego uczęstnictwa. Te ostatnie obowiązki i troskliwość o osobistą godność, nie dozwoliłyby królowi, w ciągu rozpraw, występować z oświadczeniami niebędącemi jeszcze stanowczemi i ostatecznemi; król zaś jegomość sądzi, że królewskie jego obowiązki względem własnéj korony i własnych poddanych nie pozwalają uczynić podobnych oświadczeń, chyba po prawidłowym rozbiorze i najgłębszém ich wypracowaniu.

Te uwagi nastręczają się same z siebie jako przyrodzony wypływ sprawiedliwéj oceny obowiązków każdego naczelnika wielkiego państwa. Ale ich doniosłość wzrasta teraz, kiedy z dzienników znane już są przełożenia reformy, w obec których znaleźli się panujący, zwołani do Frankfuutu przez naj. cesarza austrjackiego, nie będąc wcale do nich przygotowanymi. Że przełożenie tak rozległe i zadające bądź wprost, bądź przez odwołanie się do najrozmaitszych zastrzeżeń istniejących traktatów związkowych, tak głęboki cios już to prawom panujących, już prawom zaręczonym przez traktaty dla wszystkich państw niemieckich, miało być przedstawione panującym w kształcie podchwycenia, aby rozstrzygnęli je przez prędkie osobiste postanowienia, sami nie mogliśmy tego przewidywać, nawet po udzieleniu wiadomości o tém przez cesarza jegomości austrjackiego, naj. królowi, w dniu 3-m bież. miesiąca. A choćby ta praca, już bez wątpienia wówczas zupełnie ukończona, w całości miała być doręczona n. królowi, uważałbym za krok nader pośpieszny, gdyby radcy n. króla chcieli probować prawidłowego wygotowania postanowień królewskich, nic już nie mówiąc o trudnościach osobistych i odległości miejsca, tamujących w téj chwili bieg spraw rządowych.

Otrzymasz w. d. w swoim czasie z królewskiego ministerstwa w Berlinie szczegółowy rozwój mniemania rządu królewskiego o naszych projektach refomy, tudzież o tych, jakie Austrja świeżo przedstawiła. Na dziś oświadczam tylko, że te ostatnie, naszém zdaniem nie odpowiadają ani stopniowi, do którego monarchja pruska ma prawo, ani prawowitym potrzebom ludu niemieckiego. Prusy wyrzekłyby się stanowiska, jakie im ich potęga i dzieje zapewniły w zbiorze państw europejskich, naraziłyby się na oddanie sił kraju na usługi projektów obcych swoim potrzebom, a których niemoglibyśmy osądzić z prawowitym wpływem i powagą kontroli, do których mamy prawo.

Zechcesz w. d. rozmowy swoje zastosować do tego co poprzedziło.

von Bismarck.

Baden 21 sierpnia 1863.

ZWIĄZEK NIEMIECKI.

PROJEKT REFORMY ZWIĄZKOWEJ.

(Dokończenie, ob. N. 93).

ROZDZIAŁ III.

Z g r o m a d z e n i e z w i ą z k o w e d e l e g o w a n y c h.

Art. 16-ty.— S k ł a d z g r o m a d z e n i a.— Zgromadzenie związkowe deputowanych tworzy się przez delegację ciał przedstawicielskich rozmaitych państw niemieckich. Składa się ze 300-tu członków wybieranych przez też ciała. Austrja posyła do niego 75-ciu deputowanych wybieranych przez radę cesarstwa, z liczby swoich członków należących do krajów związkowych niemieckich; albo z liczby członków sejmów prowincjonalnych ziem związkowych. Prusy posyłają 75-ciu członków wybranych z przedstawicieli krajów niemieckich na sejm pruski. Bawarja posyła 27-miu, Saksonja, Hannower; Würtemberg, każde z tych królestw po 15-tu; Badeńskie 12-tu; Hessja elektoralna, 9-ciu; Wielkie księstwo Hesskie, 9-ciu; Holsztyńsko-lauenburgskie, 5-ciu; Luxemburg i Limburg, 4-ch; Brunswik 3-ch; oba Meklemburgi razem, 6-ciu; Nassauskie, 4-ch; Sasko-Wejmarskie, 3-ch; Sasko-Meiningeńskie, 2-ch; Koburgsko-gothańskie i Sasko-altenburgskie, każde po 2-ch; Oldenburg, 3-ch; Anhalt-Dessau-Koethen, Anhalt-Bernburg, Schwarzburg-Sondershausen, Schwarzburg-Rudolfstadt, Liechtenstein, Waldeck, Reuss dzielnica starsza, Reuss dzielnica młodsza, Schaumburg-Lippe, Lippe i miasta wolne Lubeka, Frankfurt, Brema i Hamburg, każde po jednym deputowanym, należącym do przedstawicielstwa narodowego. (*) W państwach posiadających 2 izby, pierwsza mianuje $1/3$ część a druga $2/3$ delegowanych związkowych. Tam gdzie liczba tych ostatnich nie daje się dzielić przez 3, rząd krajowy rozstrzygnie podział między dwiema izbami.

Art. 17-ty. R o z p o r z ą d z e n i a s z c z e-g ó l n e, t y c z ą c e s i ę s k ł a d u z g r o-m a d z e n i a. Wybor delegowanych związkowych odbywa się w każdem państwie natychmiast po zebraniu się przedstawicielstwa narodowego. Ten wybor dzieje się na przeciąg czasu, przez który trwa umocowanie tego ostatniego przedstawicielstwa; ale istnieje nawet po ustaniu umocowania, lub po rozwiązaniu zgromadzenia aż do nowego wyboru przez nowe zgromadzenia. Osoby zdolne do zostania członkami zgromadzenia przystępującego do wyboru, są również zdolnemi należeć do zgromadzenia związkowego. Na trzech delegowanych związkowych mianuje się jeden zastępca. Zgromadzenia wysyłające mniéj niż 3-ch delegowanych podobnież mianują zastępcę. Zgromadzenia rozmaitych państw nie mogą związać żadną instrukcją delegowanych związkowych. Ci ostatni pobierają opłatę i zwrót wydatków podróży z kassy związkowéj.

Art. 18-ty. Z w o ł y w a n i e, o d r a c z a-n i e, r o z w i ą z y w a n i e z g r o m a d z e-n i a. Zgromadzenie delegowanych związkowych zwołuje się prawidłowie co 3 lata w miesiącu maju do Frankfurtu. Dyrektorjat za zgodą rady związkowéj ma moc zwoływania go w każdym czasie na sejm nadzwyczajny. Odroczenie zgromadzenia nie może być zadekretowane przez dyrektorjat, tylko najwięcéj na 2 miesiące. Zgromadzenie z własnego początkowania nie może odroczyć się na dłużéj jak najwięcéj na dni ośm. Na przypadek rozwiązania zgromadzenia, dyrektorjat wezwie natychmiast rządy związkowe, do najprędszego o ile można przystąpienia do nowych wyborów. Co skoro nastąpi, dyrektorjat natychmiast znowu zwoła zgromadzenie. W ogólności, rządy przestrzegać będą, aby sejmy rozmaitych państw nieobradowały spółcześnie z sejmem delegowanych związkowych.

Art. 19-ty. O r g a n i z a c j a w e w n ę t r z-n a z g r o m a d z e n i a. Zgromadzenie delegowanych związkowych mianuje swego prezydenta wice-prezesów i sekretarzów. Posiedzenia są jawne. Przepisy rozstrzygną powody zamiany ich na tajne. Zgromadzenie ocenia umocowania deputowanych i stanowi o ich przypuszczeniu na sejm. Aby uchwały były prawomocne, potrzebna jest przynajmniéj obecność $2/3$ wszystkich członków. Uchwały zapadają prostą większością głosów, wyjąwszy przypadki przewidziane w artykułach poniższych. Za zgodą dyrektorjatu, zgromadzenie przepisze sobie prawidła.

Art. 20-ty. P r a w o z g r o m a d z e n i a d o s t a n o w i e n i a u c h w a ł. Zgromadzenie delegowanych związkowych ma prawo stanowczego spółdziałania (B e s c h l i e s-s e n d e M i t w i r k u n g), w wykonywaniu władzy prawodawczéj Związku niemieckiego.

Władza prawodawcza Związku obejmuje: 1-o) Zmiany mające wprowadzić się w konstytucji związkowéj, 2-o) ustanowienia organiczne istniejące w Związku, lub te które mają być utworzone; 3-o) budżet związkowy; 4-o) przyjęcie zasad ogólnych dla prawodawstwa rozmaitych państw, tyczącego się spraw dziennikarstwa, stowarzyszeń, własności naukowéj i artystycznéj, prawa zamieszkania, prawa pobytu i prawa obywatelstwa w całych Niemczech; wzajemnego wykonywania wyroków, wychodztwa oraz innych przedmiotów potrzeby wspólnéj, których urządzenie ogólne będzie na przyszłość poruczone władzy prawodawczéj Związku przez postanowienia konstytucyjne dyrektorjatu (art. 11) i izby delegowanych.

Projekta do praw, obejmujące zmiany w konstytucji związkowéj, lub mające utworzyć nowe ustanowienie organiczne nakładem Związku, lub powierzyć władzy prawodawczéj Związku nowy przedmiot należący dotąd do prawodawstwa różnych państw, nie będą mogły być przyjętemi inaczéj w zgromadzeniu delegowanych związkowych, jak większością $4/5$ głosów. Tak jak dyrektorjat, tak i zgromadzenie delegowanych ma moc przedstawiać projekta do praw związkowych.

Art. 21 W ł a d z e r a d n e i p o l u b o-w n e z g r o m a d z e n i a. Jak dyrektorjat, tak samo i zgromadzenie delegowanych ma moc w sprawach nie wchodzących w obręb władzy prawodawczéj Związku przekładać wprowadzenie praw i ustanowień wspólnych, w drodze dobrowolnego porozumienia. Wszakże, aby mogły otrzymać moc obowiązującą w rozmaitych krajach, postanowienia tego rodzaju, zapadłe wzgromadzeniu delegowanych, potrzebują przyzwolenia rządów i właściwych przedstawicielstw (art. 25).

Art. 22 P r a w o p r z e d s t a w i e n i a i s k a r g i. We wszystkich sprawach Związku, zgromadzenie delegowanych ma prawo czynić przedstawienia i zanosić skargi.

ROZDZIAŁ IV.

Z g r o m a d z e n i e p a n u j ą c y c h

Art. 23 O r g a n i z a c j a z g r o m a-d z e n i a p a n u j ą c y c h. Prawidło ogólne: po zamknięciu sejmów zwyczajnych lub nadzwyczajnych zgromadzenia delegowanych związkowych, zgromadzenie panujących i najwyższych urzędów miast wolnych niemieckich, zbierać się będzie. Cesarz austrjacki i król pruski ogłaszają wspólnie wezwanie na zjazd panujących. Panujący, którzy osobiście nie przybędą na ten zjazd, mogą poruczyć zastępstwo siebie któremu z książąt swoich domów, w znaczeniu a l t e r e g o. Dwaj przedstawiciele medjatyzowanych niemieckich panów będą mieli w zgromadzeniu panujących część głosu k u r j a l n e g o, na miejscu części głosu dwóch wygasłych dzielnic Hohenzollernskich.

Art. 24) P o r z ą d e k g ł o s o w a n i a. Obrady zgromadzenia panujących noszą znamię obrad i dobrowolnego porozumienia się między panującymi udzielnymi i równymi co do prawa. Ale panujący i wolne miasta niemieckie zgodziły się na zastosowanie między nimi trybu głosowania prawomocnego na postanowienia rady związkowéj, w ten sposób, że uchwała zgrowadzenia panujących otrzymuje moc swoję tylko wtenczas kiedy głosy potwierdzające dójdą do stosunku przepisanego radą związkową, według rodzaju przedmiotu.

Art. 25) P r z e d m i o t p o s t a n o-w i e ń z g r o m a d z e n i a p a n u j ą-c y c h. Zgromadzenie panujących bierze pod rozbiór wypadki rozpraw izby delegowanych przedstawione sobie przez dyrektorjat. Stanowi ono ostatecznie o przełożeniach zgromadzenia delegowanych i niepotrzebuje już żądać przyzwolenia ciał przedstawicielskich pojedyńczych państw. Nakazuje ogłoszenie przez dyrektorjat w rozmaitych państwach praw związkowych obleczonych swą sankcją. Narada się nad możliwością wprowadzenia w wykonanie przełożeń zgromadzenia delegowanych, w przedmiocie których ostateczne postanowienie należy do władz prawodawczych pojedyńczych państw (art. 11 i 12). Roztrząsa przedstawienia i skargi zgromadzenia delegowanych tyczące się spraw związkowych w ogóle i przesyła dyrektorjatowi zapadłe postanowienia. Może brać pod rozbiór wszystkie sprawy ważne obchodzące wspólną ojczyznę. Przypuszczanie do związku nowych członków; zmiana rozdziału głosów w Związku, w skutek zmian posiadłości zdarzyć się mogących u jéj członków, należą wyłącznie do zgromadzenia panujących.

ROZDZIAŁ V.

S ą d Z w i ą z k o w y.

Art. 26) D w o i s t y p r z y m i o t s ą-d u z w i ą z k o w e g o. Sąd związkowy rozstrzyga w imię Związku niemieckiego, raz jak sędzia, drugi raz jak rozjemca.

Art. 27) D z i a ł a n i e s ą d u z w i ą z-k o w e g o j a k s ę d z i e g o. Odwoływać się mogą do sądu związkowego, jako do sędziego:

1) Rządy związkowe i osoby szczególne, przeciw Związkowi niemieckiemu, jeżeli przeciw niemu zanoszą dopominki na mocy prawa cywilnego i w razie kiedy właściwość jakiego sądownictwa wyjątkowego nie jest uzasadniona.

2) Osoby szczególne przeciw kilku członkom Związku, kiedy zachodzi spór w tém, który z nich powinien zadosyć uczynić dopominkowi tychże osób.

3) Osoby pojedyńcze przeciw panującemu, przeciw liście cywilnéj lub skarbowi jednego jakiego państwa związkowego, kiedy konstytucja, lub prawodawstwo tego państwa nie wskazuje sądownictwa mog cego rozstrzygać o tego rodzaju dopominku opartego na prawie cywilném.

3) Osoby pojedyńcze, w zamiarze otrzymania środków przymusowych, na którymkolwiek z rządów związkowych, kiedy też osoby, wyczerpawszy wszystkie środki prawne kr. j-we. uznane przez konstytucje i prawo, żalą się, że sprawiedliwość została im odmówioną, lub że bieg sprawiedliwości wstrzymany został z ich krzywdą.

5) Rządy związkowe przeciw innym rządom związkowym, kiedy strona skarżąca się poszukuje zadość-uczynienia w dopominkach lub wykonania traktatu ściągającego się do zobowiązań w obrębach prawa cywilnego, lub wynagrodzenia za niedotrzymanie traktatu tego rodzaju.

6) Wrazie gdyby, za zgodą dyrektorjatu i rady związkowéj, prawodawstwo lub konstytucja jakiego pojedyńczego państwa nadała sądowi związkowemu moc wyrokowania.

7) Nakoniec, w razie, kiedy między dwóma lub większą liczbą członków Związku chodzi o tymczasową opiekę nad ich najświętszemi posiadłościami, sąd związkowy zastępuje trybunał najwyższy, który miał być ustanowiony podług artykułu 20 ostatecznego wiedeńskiego aktu.

Art. 28. W ł a d z e r o z j e m c z e s ą-d u z w i ą z k o w e g o. Kiedy dyrektorjat po nadaremnych pośredniczych usiłowaniach odeszle przez sąd związkowy na żądanie którejkolwiek ze stron spornych:

1) Wszelkie zatargi między członkami Związku, nieobjęte § 5 art. 27;

2) Spory między członkami rodzin panujących niemieckich o spadkobierstwo, regencję, zdolność do panowania, opiekę, oraz prawo przyjęcia majątku d o w i e r n y c h r ą k, chybaby przewód w podobnych sporach i rozstrzyganie ich nie zostało opisane w konstytucji tych krajów, przez prawo dynastyczne (Hausgesetze), lub traktaty;

3) Spory między rządem państwa związkowego i osobami pojedyńczemi, korporacjami, lub całemi stanami, zanoszącemi skargę za zgwałcenie praw zaręczonych im przez konstytucję związkową (art. 13—18 aktu związkowego);

4) Spory między rządem i przedstawicielstwem państwa związkowego o wykład lub zastosowanie konstytucji tego kraju, w razie nieistnienia innego prawnego środka do rozstrzygnienia takiego sporu, lub kiedy ten środek zastosowanym być nie może.

Art. 29. I n n e w ł a d z e s ą d u p r a-w n e g o. W celu zapewnienia największéj jednostajności w zastosowaniu ustaw niemieckich wspólnych w prawie cywilném i karném, sąd związkowy ma poruczenie, w razie różnic między wyrokami rozmaitych sądownictw najwyższych krajów związkowych, zwrócić uwagę dyrektorjatu na potrzebę urzędowego wytłómaczenia lub prawnego przepisu; na żądanie dyrektorjatu, sąd związkowy powinien mu przesłać papiery sądowe, chybaby chodziło o przypadek, w jakim sąd związkowy może później sam zostać właściwym.

Art. 30. Z a s t r z e ż e n i e s z c z e-g ó l n e. W braku prawideł szczegółowych dla określenia postanowień sądu związkowego, rozstrzygać on będzie na powadze sądowéj, któréj trzymały się dawniéj w podobnych sporach sądy cesarstwa, o ile to zastosowaném być może do teraźniejszych stosunków między członkami Związku, i do samych sporów. Spory i skargi już ostatecznie rozsądzone przez postanowienie związkowe przed utworzeniem sądu związkowego nie mogą być przed tenże sąd wytaczane.

Art. 31. S k ł a d s ą d u z w i ą z k o-w e g o. Sąd związkowy składa się z prezesa, dwóch wice-prezesów i z 12-tu zwyczaj-

(*) Państwo Hessko-Homburgskie nie jest wymienione, ponieważ nie posiada przedstawicielstwa narodowego.

KURJER WILENSKI

nych assesorów. Przy rozstrzygnieniu polubownem sporów między rządem a izbami państwa związkowego (art. 28 pod liczbą 4-tą), sąd związkowy zasila się jeszcze przybraniem 12-tu assesorów nadzwyczajnych. Dwunastu członków zwyczajnych sądu związkowego mianują rządy z członków sądów najwyższych. Austrja i Prusy mianują po 2-ch członków, Bawarja jednego, a 14-stu dalszych głosów rady związkowéj mianują 7-miu, według kolei odpowiedniéj ich stopniowi w porządku głosowania związkowego. Trzech assesorów zwyczajnych mianuje dyrektorjat z przyzwolenia rady związkowéj, z rzędu zwyczajnych, publicznych professorów prawa, w uniwersytetach niemieckich. Dyrektorjat też za zgodą rady związkowéj mianuje prezydenta z liczby 15-tu członków zwyczajnych sądu związkowego. Te wszystkie mianowania są dożywotnie. Dwunastu członków nadzwyczajnych sądu związkowego mianowani będą przez rządy związkowe, na przedstawienie izb swoich i z grona tychże izb na lat 12-cie. Te mianowania odbywać się mają przez też same rządy i względnie w takimże samym porządku, jak mianowanie assesorów zwyczajnych. Kiedy dwie izby powinny będą naznaczyć sędziego związkowego i kiedy nie zajdzie między niemi zgoda, prawo przedstawienia po kolei ma do nich należeć, a los rozstrzygnie, która z nich zaczynać będzie. Jeśliby późniéj dała się czuć potrzeba powiększenia liczby członków sądu związkowego, dyrektorjat za zgodą rady związkowéj, może wyrzec w przedmiocie tego powiększenia. Liczba assesorów nadzwyczajnych, zwiększy się wówczas w tym samym stosunku co assesorów zwyczajnych. Sąd związkowy urzęduje we Frankfurcie nad Menem; członkowie zwyczajni powinni mieszkać w siedlisku sądu związkowego. Dyrektorjat mianuje urzędników kancelarji na przedstawienie sądu. Tryb urządzenia obrony sądowéj związkowéj zastrzega się na późniéj.

Art. 32. **Osnowy konstytucji sądu związkowego.** Sąd związkowy podzielony zostanie na kilka senatów, aby sprawy mogły być przewodzone na posiedzeniach senatów, oraz na zupełnych ich zebraniach, i aby można zaprowadzić kilka stopni w razie odsyłania tychże spraw na wyrok sądu związkowego (art. 27). Wyroki rozjemcze sądu związkowego (art. 28) zapadają na ogólném zebraniu i wówczas kiedy idzie o rozstrzygnienie sporów między jakim rządem a izbami państwa związkowego, wyrok musi następować na posiedzeniu nadzwyczajném całego sądu, na który prezes zwołuje wszystkich assesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych. Wyroki rozjemcze wydane w formach prawnych, nie podlegają już żadnéj apelacji i natychmiast stają się wykonalnemi.

Art. 33. **Stanowisko niezależne sądu związkowego.** Sędziowie zwyczajni sądu związkowego składają przysięgę związkowi i pobierają płacę z kassy metrykalnéj (Matricularkasse). Po mianowaniu swojém, nie mogą już otrzymywać od żadnego z członków związkowych, ani opłaty pieniężnéj, ani znaków zaszczytnych. Nikt nie może uwalniać ich od urzędu, prócz samego sądu związkowego i to na własne ich żądanie. Dyrektorjat ma prawo uwalniać ich, przy zachowaniu całości pobieranéj płacy, kiedy dójdą do 70-go roku życia. Członkowie nadzwyczajni sądu związkowego składają przysięgę związkowi, w razie wezwania ich do urzędowania i otrzymują od Związku zwrot wydatków podróżnych i pobierają płacę z kassy metrycznéj.

Osóbne przepisy określą tę płacę i wynagrodzenia.

Art. 34. **Statuta sądu związkowego.** Szczegółowe rozporządzenia co do składu sądu związkowego, oraz co do przewodu mającego być w nim zachowanym, będą określone w statucie mającym się wypracować przez sąd związkowy i oddać na potwierdzenie dyrektorjatu.

Art. 35. **Uchylenie ustanowień sądowych związkowych teraźniejszych.** Przez ustanowienie sądu związkowego, uchylają się rozporządzenia dziś obowiązujące co do urzędu rozjemczego, a mianowicie, sąd związkowy polubowny, tudzież właściwość sejmu związkowego w przypadkach wymienionych w art. 29-m aktu ostatecznego wiedeńskiego, oraz uchwała związkowa 15 go września 1848 roku. Przeciwnie art. 24 aktu ostatecznego pozostaje w swéj mocy.

ROZPORZĄDZENIE OSTATECZNE.

Art. 36. Prawa związkowe istniejące pozostają w swéj mocy o tyle, o ile ich nie zmieniły powyższe rozporządzenia.

DEPESZE TELEGRAFICZNE.

PARYŻ, piątek 28 sierpnia. Wiadomości nadesłane z Vera-Cruz z d. 1 sierpnia, oznajmują, że udał się w pochód korpus wojska do San Luiz de Potozi, gdzie Juarez znajduje się na czele 15,000 ludzi. Miramon wrócił do Meksyku z kilku tysiącami straceńców.

W Texas objawiły się liczne oznaki chęci połączenia się z Meksykiem, ale pod warunkiem, aby książe francuzki stanął na czele cesarstwa.

Donoszą z wyspy la Réunion z d. 7 sierpnia, że bezrząd panuje w Tananarive. Sakalawy utrzymują, że król Radama jeszcze żyje i nie chcą uznawać władzy królowéj.

KOPENHAGA, piątek 28 sierpnia. Dziennik Berlingske Tidende donosi, że w skutek nowozaszłych okoliczności, król Jerzy wróci do Kopenhagi po krótkiéj nieobecności; ostateczny jego odjazd nastąpi podobno pod koniec września. Tenże dziennik oświadcza, że rząd angielski nie uczynił żadnego zarzutu przeciw możliwości blokady przez Danję portów niemieckich położonych nad morzem Północnem.

Sejm królestwa zapewne zwołany będzie na dzień 21, a rada państwa na dzień 28 września.

FRANKFURT, piątek 28 sierpnia wieczorem. Dziennik Europa oznajmuje, że przedmiot dyrektorjatu dalekim jest jeszcze od rozwiązania. Według tego dziennika, roszczenia wielkiego książęcia Badeńskiego, miały wywołać podobneż dopominki ze strony panujących Hessji elektoralnéj i Hessji wielko książęcéj. Nadto królowie: Saski, Hanowerski i Wirtemberski, mieli oświadczyć, że Bawarji przyznano za wiele wpływu.

W skutek tego wszystkiego—mówi Europa,—przystąpiono do ułożenia nowego projektu organizacji dyrektorjatu, który przedstawiono dziś na konferencji odbytéj u cesarza.

Rząd duński doręczył odpowiedź swoję d. 27 sierpnia na upomnienie związkowe d. 9 lipca. W niéj oświadcza niepodobieństwo cofnienia manifestu 30 marca; lecz okazuje gotowość do przyjęcia w uwagę przełożeń związkowych i do spełnienia postanowień związkowych, nieubliżających najwyższéj władzy królewskiéj i zgodnych z władzą prawodawczą, jakiéj używa w krajach niemieckich.

Powiedziano jeszcze w téj odpowiedzi, że ponieważ Danja przyznała autonomję polityczną księstw i wyraziła gotowość do rokowań o jéj urzeczywistnienie, przymus więc wojenny będzie musiała sądzić ze stanowiska prawa między-narodowego.

LONDYN, subota 29 sierpnia. Wiadomości z New-Yorku z d. 20 oznajmują: że jen. Lee na czele 150 tysięcy ludzi znajduje się między Madison-Court-House i Frederycksburgiem; domyślają się, że ma zamiar rzucić się między wojsko jenerała Meade i miasto Washington.

Miasto Charlestown, pod które podstąpiła część wojska jenerała Meade, bombardowane jest od d. 14-go.

Zaciągi wojskowe odbywają się spokojnie w New-Yorku.

Donoszą z Mexico d. 22 lipca, że ministrowie zagraniczni odmówili towarzyszenia Juarezowi do San Luiz de Potozi.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— POŻAR.—Naddnieprzańska część Kijowa zwana Padołem jeszcza raz nawiedzoną została pożarem, który zniszczył trzy domy ze wszystkiemi pobocznemi budowlami. Dnia 28 z. m. ogień z niewiadoméj przyczyny wybuchnął w blizkości składu siana należącego do stacji pocztowéj. Gdyby nie energiczne środki, których straż ogniowa użyła, aby niedopuścić ognia do tego składu, gdzie było około 1,500 pudów siana, pożar mógłby pochłonąć całą znaczną część Padołu; niedopuszczony tam, zniszczył, jakeśmy rzekli tylko trzy domy. Straty jednak dosyć są znaczne, bo wynoszą około 10,000 rub. wartości zniszczonego mienia. Z téj liczby rzeczy zaassekurowanych w towarzystwie ogniowém było górą na 7,000 rub.

— „WYKŁAD WIARY.“—Niepospolitego w swoim rodzaju dzieła ks. Ambrożego Guillois, p. t. „Wykład historyczny, dogmatyczny, moralny, liturgiczny i kanoniczny wiary katolickiéj, z odpowiedziami na zarzuty wzięte z nauk przeciw religji, albo teologja dogmatyczna i moralna, ku użyciu wiernych Chrystusowych,“—wyszedł w przekładzie p. Leona Rogalskiego, a nakładem tutejszéj księgarni J. Krasnosielskiego, tom druki edycji drugiéj. Wartość naukowa téj pracy, mniéj łatwa do ocenienia dla nas, którzy z punktu widzenia nauki świeckiéj, ten lub ów szczegół zastosowania moralności chrześcijańskiéj do praktyki życia codziennego radzibyśmy inaczéj może wyłożyć,—probuje się sądem poważnym wielu dostojnych pasterzów kościoła, a w ich liczbie ks. Antoniego Melchjora Fijałkowskiego, Wacława Zylińskiego, Benjamina Szymańskiego i innych. Co do strony techniczněj wykładu, książka ks. Guillois ma nieocenioną zaletę prostoty i zrozumiałości dostępnéj dla wszystkich, co ją nad wiele innych dzieł tego rodzaju wynosi. Zasłużony tłómacz wielu prac obszernych na język polski, p. Leon Rogalski, przekładu swego dokonał ze szczerém zamiłowaniem, polszczyzną czystą i jędrną. Wreszcie samo wydanie bardzo staranne, chędogie i czytelne, w stosunku do rozmiarów dzieła, w czterech tomach mające zawrzeć około 2,500 stronic druku, odznacza się niepospolitą taniością, bo w drodze przedpłaty kosztuje tylke 6 r. 50 k. na miejscu, a z przesyłką 7 rub. 50 kop. z ustępstwami nadto dla seminarjów i kapłanów.

— KLINIKA CHORÓB SKÓRNYCH. — „Przegląd lekarski“, wydawany przez professorów i lekarzy krakowskich, w jednym z ostatnich numerów podaje następującą wiadomość: Z przyjemnością donieść nam wypada, że ministerstwo stanu zezwoliło na założenie w szpitalu św. Ducha kliniki dla chorych skórnych i syfilitycznych. Jak z pewnego źródła wiemy, reskrypt ministerjalny ustanawia, ażeby w szpitalu św. Ducha urządzono dwa pokoje mieszczące w sobie 20 łóżek, 10 dla chorych płci męzkiéj, a 10 dla płci żeńskiéj. Oddział chorych skórnych i syfilitycznych tego szpitala pozostaje jak dotąd pod bezpośrednim kierunkiem lekarza naczelnego d-ra Bulikowskiego, wszakże dwie wspomnione sale z 20 chorymi oddane będą d-rowi Rosnerowi, docentowi chorób skórnych i syfilitycznych przy tutejszym uniwersytecie. Podług postanowienia ministerjalnego służy prawo odbywania w tych salach wykładów klinicznych z wszelką swobodą i samodzielnością, jakie się każdemu nauczycielowi klinicznemu przynależą. Pielęgnowanie, żywienie i obsługiwanie chorych klinicznych, odbywać się będzie jak dotąd podług prawideł tego szpitala. Nareszcie ministerstwo stanu postanowiło, ażeby ze strony władz zarządzających tym szpitalem nie stawiano żadnych przeszkód potrzebom, jakichby cel naukowy wymagał. Tak więc zabezpieczony został byt kliniki chorób skórnych i syfilitycznych w Krakowie. Zważając na ważność téj szczegółowéj nauki lekarskiéj i na potrzebę takiego zakładu oddawna czuć się dającą, nie możemy nie cieszyć się z tego pomyślnego wypadku i nie uznać w rozporządzeniu ministerstwa stanu objawu oświeconego postępu i oddanego nauce hołdu. Oświadczamy zaś to nasze zadowolenie tém chętniéj, ile że już nietylko założeniu rzeczonéj kliniki, ale co większa prostemu użytkowaniu szpitala na cel naukowy, pod okiem i bokiem przychylnego temu ordynującego lekarza, nasunęły się nieprzewidziane, a zaiste niemałe trudności. Komissja namiestnicza bowiem, powodując się zdaniem rady lekarskiéj, zakazała panu Rosnerowi, nagle i bez poprzedniego zniesienia się z władzami akademickiemi, korzystać ze szpitala św. Ducha i udzielać uczniom objaśnień praktycznych. Gdyby nie uprzejmość tutejszych władz wojskowych, które z godną uznania gotowością pozwoliły p. Rosnerowi zwiedzać szpital wojskowy w celu wykładów klinicznych, docent chorób skórnych i syfilitycznych uniwersytetu Jagiellońskiego zmuszonymby był poprzestać na mniej korzystnych wykładach teoretycznych. Nie można obwiniać Komissji Namiestniczéj, ponieważ jéj rozporządzenia w przedmiotach lekarskich opierać się muszą na przedstawieniach właściwego urzędnika lekarskiego; ale dziwić się można że ten ostatni mógł wystąpić z wnioskiem przeciwnym pojęciu potrzeb teraźniejszéj nauki, szkodliwym dla jéj należytego rozwoju, i dla uczniów, którzy byliby pozbawieni korzyści, jaką im nastręczało pozyskanie skrzętnego docenta. Przyznajemy owszem, że Komissja, mając sobie rzecz wyjaśnioną ze strony wydziału lekarskiego, nietylko usunęła rozporządzenie dawniejsze, ale nadto z własnego popędu poczyniła do ministerstwa niejakie przedstawienia, które obok udziału w téj sprawie świątłego referenta, professora Rokitańskiego, wyjednały jej zwrót, może nie wszystkim miły, ale zgodny z rzeczywistém dobrem, bo uzupełniający naukową działalność wydziału lekarskiego w sposób dawno pożądany. Jak na teraz, nie będziemy wchodzili w szczegóły dzisiejszego zarządu, wyrazimy tylko zadowolenie nasze, iż wreszcie uzyskaliśmy nietylko docenta chorób skórnych i syfilitycznych, ale i klinikę, w któréj ten docent szczerze spełnia obowiązki swego zawodu. A że je spełni chlubnie, na korzyść nauki i cierpiącéj ludzkości, o tém najmocniéj jesteśmy przekonani.

— INSTYTUT GŁUCHONIEMYCH. — Piszą z Poznania pod 25 sierpnia: W sobotę tajny radca Saegert, z Berlina, naczelny inspektor instytutów głuchoniemych, oglądał tutejszy instytut głuchoniemych, w towarzystwie naczelnego prezesa p. Horna, wice-prezesa p. Toopa, radcy szkolnego p. Milewskiego i dyrektora seminarjum nauczycielskiego p. Nitsche. Rezultat inspekcji był bardzo zadawalniający, jak to oświadczono nauczycielom tego instytutu: pp. Matuszewskiemu, Brzeskiemu i Topatkus. Od 1 października, instytut ten będzie bardzo rozszerzonym. (G.W.)

— Z UKRAINY, p. Tadeusz Padalica pisze do Gaz. Polsk. pod d. 14 sierpnia: Żniwa teraźniejsze na Ukrainie, zwłaszcza oziminy, zostały tak spóźnione jak nigdy. Zwykle zaczynały się pierwszych dni lipca, teraz zaledwie ostatnich dni tegoż miesiąca wzięto się do zbiorów pszenicy. W ogóle mamy urodzaje średnie, chociaż w kilku miejscowościach, gdzie niebyło jesiennych deszczów, ozime zboża są bardzo mizerne. Jarzyny plenne ale na słomę za drobne. Warzywa powszechnie piękne; buraki równie. Owoców nie wiele. Pasieki wyszły obfite. Oto macie sprawozdanie z roku pańskiego gospodarskiego 1863, w tym prawie stylu do jakiego nas przyzwyczaił kalendarz berdyczowski prorokując rok-rocznie o zbiorach. Robotnik w ogóle nie był trudny, chociaż żniwa nie wszędzie odbyły się porządnie. Żęto za snop 5, 6, nawet 7-my, co nie było dotąd we zwyczaju na Ukrainie, gdzie dawano snop 3 i 4-ty najwięcéj. Wnosząc z ogólnych wypadków urodzaju nietylko u nas, ale i w okolicznych guberniach, możnaby było w czasie innym spodziewać się cen wysokich; dziś zaś stagnacja w handlu zbożowym najzupełniejsza. Na Odessę liczą mało, gdyż i te jakie są w niéj zapasy, zbyć trudno. Dochody więc są wątpliwe, a jeśli rolnik tutejszy nie może liczyć na korzystną sprzedaż, to na nic więcéj rozliczać nie może. Jedni podobno cukrowarowie zrobią niezłe interesa.

— PRZEMYSŁ W POWIECIE KIELECKIM. Podajemy tu kilka autentycznych dat statystycznych, odnoszących się do przemysłu w Kieleckiém. Przemysł ten głównie zasadza się na przeróbce płodów mineralnych, w które powiat ten, należący do południowych okolic kraju, obfituje. Warsztaty machin rolniczych i przemysłowych w Białogonie produkują wyrobów na wartość 30,000 rs. Zakłady żelazne w Oleszníe, gdzie dawniéj istniał piec wielki a dziś fryszerka, produkuje za 15,800 rub. rs. w Chrząstowie 10,000 rs. Słupcy 9,000, Kluczewsku 8,800, Krasocinie 4,600 rs. Wyroby marmurowe w Słupcy przy Chęcinach 3,000 rs. Huty szkła znajdują się w Nagłowicach, produkujące za 4,000 rs., w Krasocinie i Kossowie za 3,000 rs. Warsztatów tkackich w całym powiecie znajduje się 3,790, wyrabiających produktu za wartość 40,000 rs.; gorzelni 63 wydaje okowity wartości rs. 500,000, 3 dystylarnie wódek słodkich za 26,000, browarów 25 za 30,000 rs. Młyn amerykański w Zarzeczach na 18,000 rs. produkuje mąki. Papiernia istnieją w Sukowie, Lachowie, Zelisławicach i Włoszczowy i produkują na 21,000 rs., 35 olearni na 750 rs., 20 zakładów wyrabiających krochmalu-za 750 rs.; 22 garbarni na 10,000 rs. Trzy mydlarnie na 9,000 rs. 3 fabryki kapeluszy męzkich na 2,500 rs.; wapielni 70 na 3,000 rs., 23 cegielnie na 5,000 rs.—Widzimy więc z tego, iż powiat Kielecki należy do więcéj przemysłowych okolic naszego kraju. (G. W.)

— STOWARZYSZENIE WZAJEMNEJ POMOCY. Jakkolwiek wolno jeszcze postępuje u nas duch assocjacji, w celu wykonania przedsięwzięć przemysłowych czy dobroczynnych, widoczny jednak zanotować musimy postęp. Mianowicie stowarzyszenia wzajemnéj pomocy krzewić się zaczynają coraz obszerniéj. Za przykład przytoczyć możemy kassę zjednoczonych urzędników Warszawsko - Wiedeńskiéj i Bydgoskiéj kolei, do któréj należy 970 osób i nie dawno zatwierdzoną kassę wsparcia pastorów ewangelicko - augsburgskich, oraz wdów ich i sierot, istniejącą w Płocku. Są to pocieszające objawy, dowodzące, iż podobne instytucje rozszerzą się do klass niższych, wydając jak najlepsze owoce. Dziś już kassy groszowe, w których od początku założenia ulokowano 90,000 złp. dają dowód, że lud nasz potrafi być wytrwałym i oszczędnym, jeżeli tylko znajdzie odpowiednie dla siebie drogi do których ma zaufanie. Te sto tysięcy złotych w ciągu dwóch lat oszczędzone byłyby niezawodnie przeszły w ręce handlarzy wódki lub tytuniu. Uratowano je i stały się nieraz pomocą w gwałtownéj potrzebie. Oto wielki tryumf kass i instytucij tego rodzaju. Wzmagają bogactwo, podnoszą moralność. (G. W.)

— BIBLIOTECZKA DLA DZIECI 10-cio GROSZOWA.—Księgarnia Celsa Lewickieg[o] pomimo niesprzyjającéj pory, ciągle kontynu[uje] dalszy ciąg swéj pożytecznéj publikacji, nosz[ą]céj tytuł Bibljoteczki dziesięcio-groszowéj d[la] dzieci. Po pierwszéj powiastce, przypominając[éj] dzieciom Woronicza, ukazały się inne, jako t[o] Jan Orlik, jest to powiastka o porwaniu dzie[cięcia] przez płowego orła w Karpatach. N[ie]długo zaś ukaże się przejażdżka do staryc[h] Prus Królewskich. Jak więc widzimy, w[y]dawnictwo to stara się o przedmioty uderzaj[ą]ce, zaciekawiające, a nie myśli wcale opus[z]czać i nauczających, do których bardzo słus[znie] nie liczy wiadomości o naszym kraju. Jeże[li] wydawnictwo to wytrwa i obfitować będzie w świeższe, mniéj konwencjonalne jak dotych[]czas pióra, możemy wróżyć mu powodzeni[e] gdyż nauka dzieci i kształcenie w każdém p[o]łożeniu jest jedną z pierwszorzędnych kwest[ij]. (G. W.)

ОБЪЯВЛЕНІЯ.

Виленская палата государственныхъ имуществъ, по случаю окончанія срока контракта по найму ею дома Еленскаго, имѣя надобность въ новомъ помѣщеніи, дѣлаетъ о томъ извѣстнымъ гг. домохозяевамъ г. Вильно, непожелаетъ-ли кто отдать въ наймы своего дома, присовокупляя, что для палаты нужно по крайней мѣрѣ 25-ть комнатъ, и что для условій по этому предмету, она принимаетъ желающихъ явиться въ присутствіе палаты ежедневно отъ 10-ти часовъ утра до 2-хъ часовъ по полудни, кромѣ праздничныхъ и воскресныхъ дней. Августа 20 дня 1863 года.

За совѣтника, дѣлопроизводитель А. *Плошинскій*.

Столоначальн. *Лаковичъ*. 1—454

На отдачу въ арендное содержаніе съ 29 сентября 1863 года состоящихъ въ вѣдѣніи опеки домовъ, въ Виленской дворянской опекѣ будутъ производиться 23 августа сего года торги, съ узаконенными чрезъ три дня переторжками; почему желающіе участвовать въ торгахъ, благоволятъ явиться въ опеку на назначенный срокъ съ достаточными залогами, гдѣ будутъ предъявлены инвентарныя описи домовъ, отдаваемыхъ въ аренду.

Членъ опеки *Володко*.

Письмоводитель А. *Чижъ*. 3—452

Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его, 23 іюля сего года состоявшагося, на удовлетвореніе долговъ дворянки Кліотыльды Деревинской, о старшинствѣ и достоинствѣ коихъ, послѣдовало рѣшеніе Виленскаго уѣзднаго суда 29 марта 1859 года, подверженъ въ публичную продажу фольварокъ Ройстели наслѣдниковъ ея, Деревинской, Виленскаго уѣзда въ 6 станѣ состоящій, заключающій земли 42 десятины и временно-обязанныхъ дворовыхъ крестьянъ мужескаго 7 и женскаго пола 6 душъ, оцѣненный по десятилѣтней сложности чистаго годоваго дохода въ 880 руб., и для произведенія таковой продажи назначенъ въ присутствіи Виленскаго уѣзднаго суда срокъ торгамъ 2 числа октября мѣсяца сего года, съ 11 часовъ утра, съ узаконенною послѣ онаго чрезъ три дня переторжкою. Желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найти оныя въ упомянутомъ уѣздномъ судѣ. Августа 2 дня 1863 года.

И. д. совѣтника *Назаренко*.

Секретарь *Комаръ*.

Столоначальникъ *Кодзь*. 1—444

Канцелярія попечителя Виленскаго учебнаго округа, симъ объявляетъ, что въ оной 27-го текущаго августа будутъ продаваться съ публичнаго торга разныя литографическія вещи, принадлежащія управленію округомъ, а именно: литографическій станокъ ветхій, оцѣненный въ 3 руб. 50 коп.; литографическихъ камней большаго формата 3—2 р. 70 к.; тоже средняго формата 3—2 руб. 10 коп.; тоже меньшаго формата 14—7 руб.; тоже со всѣмъ малааго 16—5 руб. 60 коп.; тоже изломанныхъ разнаго формата 18—3 руб. 60 коп., испорченный желѣзный молотокъ 5 коп.; неправильный циркулъ 10 коп.; треугольникъ желѣзной жести 10 коп.; треугольникъ деревянный 5 коп.; литографичеекая желѣзная линейка съ мѣдною рукояткою 25к.; два стальные рыльца, испорченные 4 руб.; и столъ сосноваго дерева 35 коп.; всего 63 штуки, оцѣнены въ 25 руб. 44 коп. А потому желающіе участвовать въ торгахъ благоволятъ явиться въ канцелярію попечителя, помѣщающуюся въ домѣ по-Пусловскомъ на Большой улицѣ.

Правитель канцеляріи Осипъ *Романкевичъ*.

Столоначальникъ *Янушевичъ*. 1—451

OGŁOSZENIA.

Wileńska izba dóbr państwa, z powodu [u]płynięcia terminu kontraktu na najem pr[ze]nią domu Jeleńskiego, mając potrzebę zaop[a]trzenia się w nowe mieszkanie, zawiadami[a] tém pp. właścicieli domów w Wilnie, azali [nie] zechce ktokolwiek z nich wydzierżawić sw[ego] domu, i dodaje zarazem, że dla niéj potrz[eba] najmniéj 25-ciu pokojów, oraz że dla poro[zu]mienia się w tym pyzedmiocie izba wzywa [ży]czących, aby się zgłosili do jéj sądownict[wa] codzień od godziny 10-éj rano do 2-éj po poł[u]dniu, z wyjątkiem dni uroczystych i świąt[e]cznych. D- 20 sierpnia 1863 roku.

W zastępstwie radcy Sekretarz Płotnicki.

Naczelnik stołu A. Łakowicz.

Na wydzierżawienie od 29 września 186[3] roku zostających w zawiadywaniu opieki d[o]mów, w wileńskiéj opiece dworzańskiéj odbędz[ie] się 23 sierpnia bieżącego roku licytacja [z] prawnym we 3 dni przetargiem—interesowa[ni] raczą zgłosić się do opieki na termin wskaz[a]ny z dostatecznémi ewikcjami, gdzie zosta[ną] okazane opisy inwentarzowe domów, które [się] oddają w arendę.

Członek opieki Wołodko

Sekretaż Czyż. 452—

Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż sk[ut]kiem postanowienia onego 23 lipca b. r. nast[ę]łego dla opłacenia długów dworzanki Kloty[ldy] Derewińskiéj o pierwszeństwie i należności [ja]kowych, zapadła decyzja wileńskiego powiat[o]wego sądu 29 marca 1859 roku oddaje się na licytację folwark Rojsteli, sukcessorów De[]rewińskiéj wileńskiego pttu w 6 cyrkule poło[]żony, zawierający 42 dzies. gruntu i czasowo[] obowiązkowych dwornych włościan męskich i żeńskich 6 dusz, oszacowany podług 10 le[]tniéj czystéj intraty 880 rub.; termin licytacj[i] naznaczony został na 2 października b. r. o go[]dzinie 11 z rana z prawnym we 3 dni przetar[]giem. Interesowani mogą przejrzeć dokumen[]ta w rzeczonym sądzie powiatowym 2 sierpni[a] 1863 roku.

P. ob. radzcy Nazarenko.

Sekretarz Komar.

Nacz. Kodź. 444—1

Biuro kuratora okręgu naukowego wileń[]skiego ogłasza, iż w niém 27 bieżącego sierp[]nia odbędzie się licytacja na wyprzedaż ró[ż]nych litograficznych rzeczy należących do za[]rządu okręgu, a mianowicie: warsztat litogra[]ficzny stary, oceniony 3 r. 50 kop.; litografic[z]nych kamieni wielkiego formatu 3—2 r. 70 k.; takichże mniejszego formatu 14—7 rub.; takichże zupełnie małego 16—5 rub. 60 kop.; takichże połamanych różnego formatu 18—3 rub. 60 k., zepsuty żelazny młotek 5 k. nieregularny cyrkiel 10 k. trójkąt z żelaznéj blachy 10 k., trójkąt drewniany 5 k. litograficzna żelazna linijka z miedzianą rękojeścią 25 kop. dwa stalowe rylce zepsute 4 rub.—i stół sosnowy 35 k. razem 63 sztuki, oszacowane 25 rub. 44 k. Interessowani raczą zgłosić się do biura kuratora znajdującego się w domu po Pusłowskim na wielkiéj ulicy.

Rządca biura Józef Romankiewicz.

Naczelnik stołu Januszkiewicz.

451—1

ОБЪЯВЛЕНІЕ.

Честь имѣю извѣстить почтеннѣйшую публику, что я усовершенствовалъ одинъ изъ новоизобрѣтенныхъ способовъ сохраненія кофе со сливками и сахаромъ, такъ что въ дорогѣ, его можно сейчасъ употреблять, посредствомъ раствореніа соотвѣтствующаго количества приготовленнаго мною кофе въ горячей водѣ. Продаю это кофе, по 1 руб. за фунтъ, въ модномъ магазинѣ на второмъ этажѣ на улицѣ Имбары, въ домѣ принадлежащемъ св. Духову монастырю, Н. 43.

Прусскій подданный *Горшалько*.

Вильно. 1—453

OGŁOSZENIA.

Mam zaszczyt uwiadomić szanowną publiczność, że wydoskonaliwszy jeden z najnowszych wynalazków, konserwowania kawy ze śmietanką i cukrem, tak, że w podróży w każdym razie natychmiast użytą być może, przez rozprowadzenie przyrządzonéj przezemnie kawy, w stosownéj ilości wrzącéj wody,— funt téj kawy przedaję po 1 rsr., w magazynie mód na drugim piętrze na Imbarach w domu św. Ducha pod N. 43.

Pruski poddany Gorszalko.

Wilno. 1—453

Oddaje się w arędę półrocznie lub miesięcznie dom ś. p. Metropolity Zylińskiego na Antolu. O warunkach dowiedzieć się na miejscu.

D. 17 sierpnia 1863 r. 3—449

Śledzie Holenderskie świeże i Sér Szwajcarski otrzymał handel H. Wenka. 3—448

NA ZARZECZU, w domie Zdanowicza, górne pokoje są do najęcia d. 22 sierpnia 1863 r

1—455

Прибывшіе въ Вильно отъ 20 по 22 августа 1863 г.

ГОСТИННИЦА НИШКОВСКАГО. Генер.-маіоръ Калягеорги, колл. секр. Орловскій, подрядчикъ Иванъ Брауковъ, двор. Пѣвцовъ, 1-й гильдіи купецъ Манасевичъ, маіоръ Даниловичъ, пом. Монтвилло съ семейст., прапор. Казмовскій.

Przyjechali do Wilna od 20 do 22 sierpnia 1863 r.

HOTEL NISZKOWSKI. Jenerał-major Kalagieorgi, kol. sekr. Orłowski, podradczyk Jan Braukow, szlachcić Piewcow, kupiec 1-éj gildéj Macasewicz, major Daniłowicz, ob. Montwiłło z familją, chor. Kazmowski.

Дозволено Цензурою. 21 Августа 1863 г. Вильно.

Drukarni A. H. Kirkora.